

SZAKDOLGOZAT

Kóvári Nikolett

2023

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

BUDAI CAMPUS

TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSZKERTÉSZETI INTÉZET

TÁJVÉDELMI ÉS TÁJREHABILITÁCIÓS TANSZÉK

TÁJRENDEZŐ ÉS KERTÉPÍTŐ MÉRNÖKI ALAPKÉPZÉSI SZAK

Tájképi vizsgálatok a tatai Öreg-tó környezetében

Konzulens: dr. Illyés Zsuzsanna

Belső bíráló: dr. Földi Zsófia

Külső bíráló: Bánhidai András

Tanszékvezető: dr. Valánszky István

Készítette: Kővári Nikolett

2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. Tájkivizsgálát	3
1.1. Lehatárolás és elhelyezkedés	3
1.2. Regionális kapcsolatok	5
1.3. Természeti és táji adottságok.....	5
1.3.1. Éghajlat és helyi klíma.....	5
1.3.2. Domborzat, talaj.....	5
1.3.3. Földtörténet és talaj.....	6
1.3.4. Vízrajz	7
1.3.5. Növényzet és növényföldrajzi viszonyok	8
1.4. Védettségek	10
1.4.1. Természeti örökség.....	10
1.4.2. Kulturális örökség.....	11
1.5. Területhasználatok.....	12
2. Tájéttörténet	14
2.1. Általános tájtörténet.....	14
2.2. Tájháználát, tájszerkezet változásai	18
2.2.1. Városrészek.....	19
2.3. Látványkapcsolatok változásai	20
3. Értékek és konfliktusok	22
3.1. Történelmi településrész.....	22
3.2. Értékes zöldfelületek	22
3.3. Veszélyeztető tényezők	23
3.4. Vizsgálati tervlap.....	23
3.4.1. Módszertan.....	23
3.5. Látványtér történelmi változásai.....	26
3.6. Értékelés	28
4. Következtetések, esetleges megoldások	30
Összefoglalás	31
Irodalomjegyzék	32
Ábrajegyzék	34
Képjegyzék.....	35
Mellékletek.....	36

Bevezetés

A szakdolgozatom témájaként tájképi vizsgálatokat folytattam, mind történelmi vonatkozásban, mind a mai látkép elemzését tekintve. A témát azért választottam, mert egyetemi tanulmányaim során igen közel kerültem a tájtörténethez, mindazonáltal kifejezetten érdekesnek tartom a tájhasználati és tájképi változásokat, melyek közül tanulmányomban a tájképi vizsgálatokat helyeztem előtérbe.

Mintaterületként Tata egy részét, egészen pontosan leginkább a tatai Öreg-tó és a Tatai vár környezetét jelöltem ki, hiszen a szomszédos vármegyeszékhelyen lakom és ezért rengeteget kirándultam a területen, de manapság is, mikor az időm engedi, szívesen töltök időt a tó partján és környezetében. Ezen felül édesapám révén tatai felmenőkkel is rendelkezem, így még közelebb érzem a várost magamhoz, valamint emiatt méginkább szeretném megvédeni a táji, természeti és tájképi értékeit.

A szakdolgozatomat az alábbi kutatói kérdésekre építettem fel:

- Hogyan változtak a látványkapcsolatok a területen?
- Milyen a tó jelenlegi látvány potenciálja?
- Mik veszélyeztetik az értékes tájképeket?

A történeti elemzéseket írott forrásokból gyűjtöttem össze, valamint archív fényképeket vettem össze a mai fotókkal a tájképi változások megfigyeléséhez, valamint a térképen ábrázolt eredmények igazolásához.

Fontosnak tartottam, hogy bemutassam a terület történeti látványalakulását, valamint a mai látványkapcsolatok bemutatását, hiszen egy nagyon karakteres és különleges területről van szó. A történeti alakulás alapján bemutatatható, hogy melyek a negatív és melyek a pozitív változások akár tájhasználati szempontból is, és hogy melyik területeken kell fokozottan figyelni egy-egy apróbb változtatás miatt is, vagy hol kell beavatkozásokat végezni a kedvezőbb látkép érdekében.

A kérdések megválaszolására és a céloom elérésére különböző módszereket alkalmaztam. Történeti tájhasználat elemzést végeztem katonai és kataszteri térképek, valamint topográfiai térkép segítségével, melyeket összevettem mai térképekkel, mint például a Google Earth vagy az OpenTopoMap. A helyi településképi arculati kézikönyv alapján felosztottam a területet és ezeket kategóriákra osztottam, ami részben terepi felmérésen alapul, valamint egy szempontrendszer kialakítva osztályoztam tájképi veszélyeztetettségük alapján is a területeket,

melyhez a QGIS programot hívtam segítségül. A vizsgálatot térképen ábrázoltam, majd elemeztem, értékeltem és fotókkal is alá támasztottam.

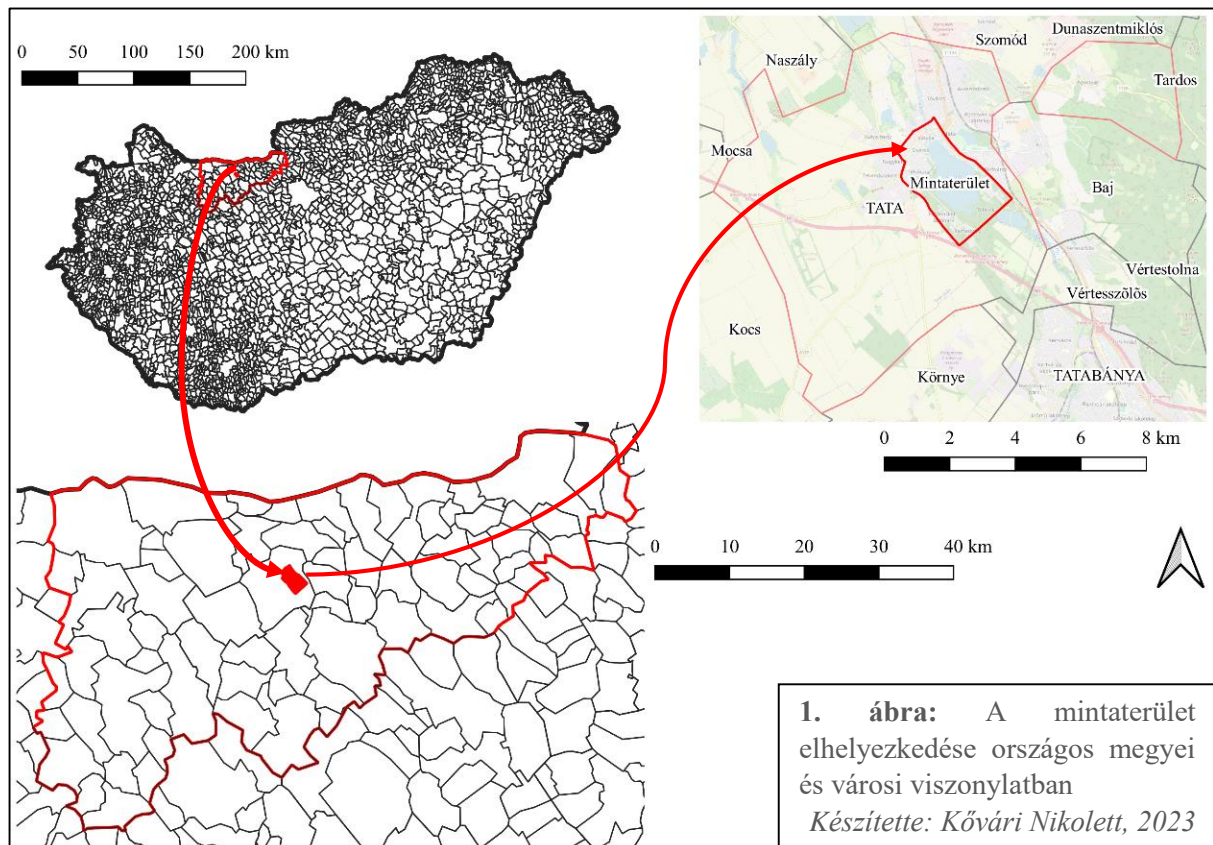
1. Tájvizsgálat

A mintaterületem vizsgálata során először a tájvizsgálattal foglalkoztam, melyben kitértem az elhelyezkedésen kívül a regionális kapcsolatokra, valamint a természeti és táji adottságokra is, melyek nagy szerepet játszanak a szakdolgozatom további kutatásaiban.

1.1. Lehatárolás és elhelyezkedés

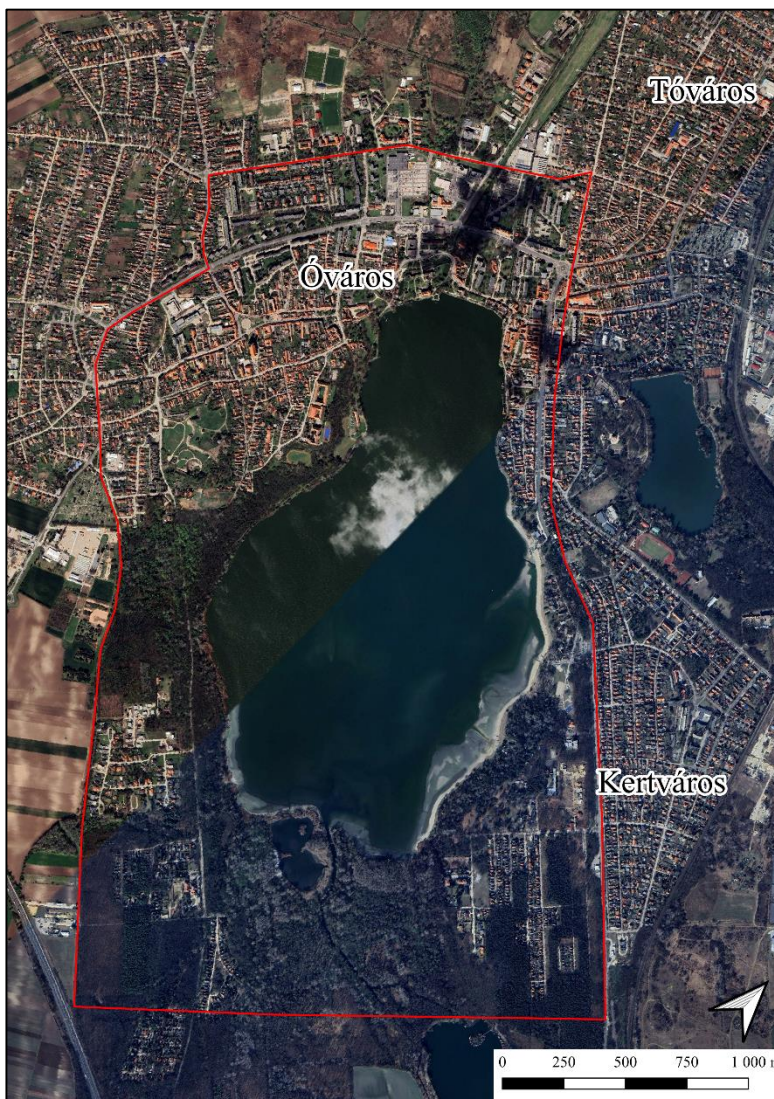
Tata, Komárom-Esztergom vármegye harmadik legnagyobb településének számít, területe kicsit több mint 78 négyzetkilométer, mely a Győr-Tatai teraszvidéken helyezkedik el, a Gerecse nyugati lábánál (DÖVÉNYI 2010, 330. old). Az országos elhelyezkedést tekintve a város Magyarország északi-északnyugati részén fekszik, a megyében pedig központi helyzete igen kedvező (1. ábra). A várost közvetlenül kilenc település határolja, melyek név szerint a következők: Környe, Vértesszőlős, Baj, Tardos, Dunaszentmiklós, Szomód, Naszály, Mocsá és Kocs.

A vizsgált területem Tata város közép keleti részén található, bár igazából a vár területe például teljes mértékben a város belterületének központjának számít. A mintaterület határát nyugaton, délnyugaton főbb történelmi útvonalak mentén húztam meg, északkeleten részben szintén így

tettem, viszont a téma miatt a legészakibb részen nem az utat, hanem az épületeket követtem, északnyugaton egy nagyobb, de újabb építésű út mentén, délkeleten pedig már az autópályát nem érintve kötöttem össze a kiindulási ponttal, a terület legkeletibb részén.

A területem lehatárolását tekintve délkelet és észak kivételével minden oldalon kisebb-nagyobb útvonalakon, melyek egy része már 100-200 éve is hasonló útvonalon haladt, húztam meg (2. ábra). A keleti sarokból indulva északnyugat felé a lehatárolás először a Vértesszőlősi utat érinti, ami északabbra az Ady Endre utca jobb oldali épületei mögött halad és egészen a Május 1. úti körforgalomig, ahonnan tovább megy észak felé a Bajcsi-Zsilinszky és a Bezerédi utca kereszteződéséig. Innen nyugat-délnyugat felé végig az Új úton a Komáromi utcáig halad, majd ezen az utcán egészen a Május 1. útig délkeleti irányba ezen az úton megy tovább délre a Kocsi útig, ezután a Táncsics Mihály utcán, a Környei úton és a Bánhidai utcán halad délkelet felé, amíg az út vonalvezetését követve el nem éri az M1-es autópályát, ahol északkeletre fordul és egyenes vonalon halad a kiindulópontig.

Ahogy a második ábrán is látható, a területen kívül, főleg az északi, északnyugati részen Tata beépített városrészei találhatóak, északon Tóváros, északkeleten Kertváros, északnyugaton Nagykert és Levendulakert határolja, a város Óvárosi része pedig a területen belül játszik jelentős szerepet.

Délen főként szántók, mocsaras, erdős területek és a már említett M1-es autópálya található.

2. ábra: A mintaterület lehatárolása
Készítette: Kővári Nikolett, 2023
(alaptérkép: Google Earth)

1.2. Regionális kapcsolatok

Tatát az M1-es autópálya mellett érinti az 1-es számú főút, mely Budapesttől a hegyeshalmi országhatárig tart. A megyében Tata központi helyen fekszik, szinte minden vármegyei településre egyszerű eljutni autóval, ami legfeljebb nagyjából 50 perc a legmesszebb található településre is, mint például Esztergom. A vármegyeszékhelyre körülbelül 10-15 perc, Budapestre nagyjából 50 perc, Győrbe pedig 45 perc eljutni az M1-es autópályán (INT-01).

Tömegközlekedését tekintve fontos megemlíteni a Budapest-Győr vasútvonalat, ami Magyarország egyik legfontosabb vasútvonala, hiszen nem csak személy és gyorsvonatok, hanem nemzetközi járatok is haladnak nap, mint nap, valamint az áruszállítás sem elhanyagolható szintén országos és nemzetközi szinten sem. Vonattal Győrbe körülbelül 30-50 perc, Budapestre hozzávetőlegesen 50 perc-1 óra, a vármegyeszékhelyre, Tatabányára pedig 10 perc eljutni különböző típusú vonatokkal (INT-02).

A mintaterületbe is beleesik a tatai autóbusz állomás, melyről nem csak helyi, de helyközi járatok is indulnak, valamint érkeznek. A helyközi járatokat tekintve a vármegye szinte összes településre indul autóbusz, mint például, csak a legfontosabbakat említve, Tatabányára, Győrbe, Esztergomba, Komáromba, Oroszlányba és természetesen a környező településekre (INT-03).

1.3. Természeti és táji adottságok

A terület adottságait tekintve kitértem a domborzat és a talaj típusára, az éghajlatra, a vízrajzra, mely nagy szerepet játszik a szakdolgozatomban, valamint a növény és állatvilágra. Az említett elemeket jellemeztem és történeti kitekintéssel is elláttam őket.

1.3.1. Éghajlat és helyi klíma

Mérsékelt meleg, száraz éghajlattal rendelkezik a terület (DÖVÉNYI 2010, 331. old), évi középhőmérséklete 10,1 °C, az évi közepes hőingás 22,4°C. Az évi csapadékmennyiség 580 mm, északnyugati szél jellemzi a területet, melyet leginkább a tó partján és vízfelszínén lehet érzékelni. Az Öreg-tó nagy kiterjedése miatt magasabb a páratartalom (KASZA szerk., 1997, 343. old.).

1.3.2. Domborzat, talaj

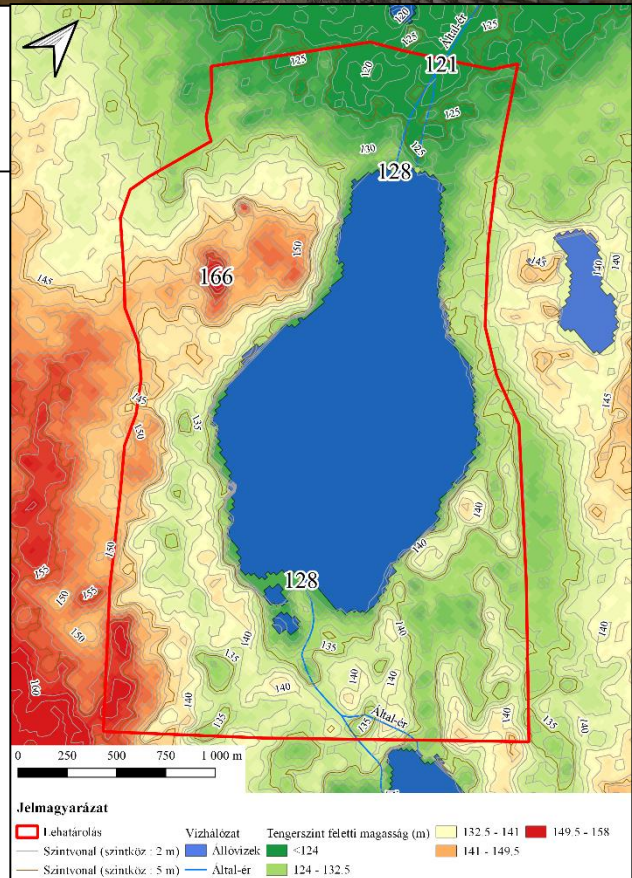
A terület és a település is a Kisalföld és a Dunántúli-középhegység határán fekszik, tőle keletre található a Vértes és a Gerecse vonulatai, de lehet úgy is mondani, hogy e két hegység között húzódó völgy kapuja (KELLER 1979, 7-8. old).

A domborzati térképen is látható (3. ábra), hogy a terület legmagasabb pontja a Kálvária domb, melynek tengerszint feletti magassága 166 méter (KELLER 1979, 8. old) és amiről gyönyörű panoráma nyílik a területre (1. kép). A legmélyebben helyezkedik el az Által-ér, mely az Öreg-tavon halad keresztül.

1. kép: Panorámafelvétel a Kálvária-dombról
Készítette: Kővári Nikolett, 2022

3. ábra: A mintaterület domborzati viszonyai és vízhálózati térképe
Készítette: Kővári Nikolett, 2023
(adatok forrása: INT-04)

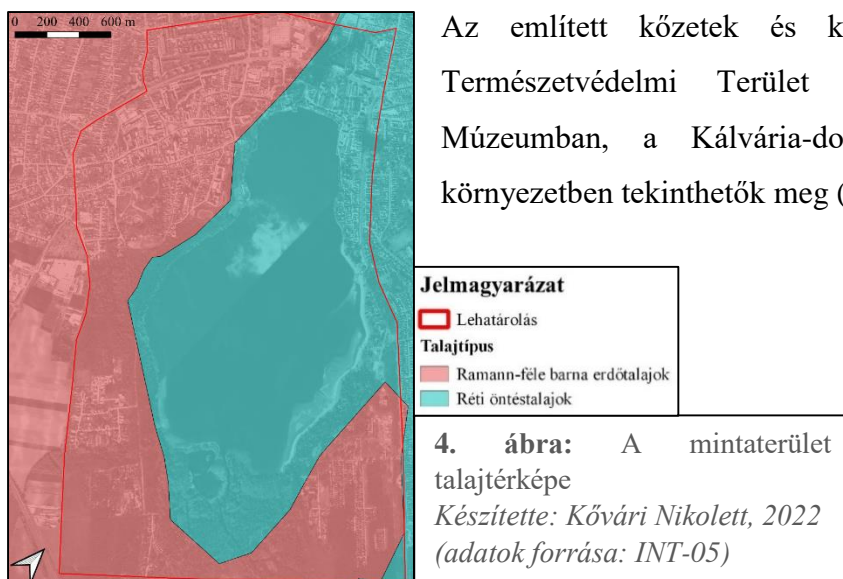

1.3.3. Földtörténet és talaj

Egy Dr. Kasza Sándor által szerkesztett kézikönyvben olvashatjuk (1997, 343. old): „A tatai Kálvária-domb a magyar középhegység előhírnöke”, ahonnan a földtörténeti középkor nyomai egészen a város közepéig megtalálhatók. Megfigyelhető a triászi dachsteini mészkő, a jura időszakból származó vörösbarna mészkő és a kréta időszak zöldes mészköve. Ezeket a kőzeteket a pliocén (újidő harmadidőszak) rétegmozgásai összetörték és néhány réteg megsüllyedt, így alakult ki

a Kálvária-domb és környéke. A jégkorszak során kialakult kőzetanyagok, a lösz, a mésztufa és a homok, melyek közül a mésztufa az Öreg-tó mindkét oldalán fellelhető (KASZA szerk 1997, 343. old).

Ezeket a kőzeteken alakultak ki az alábbi ábrán (4. ábra) is látható Ramann-féle barna erdő- és réti öntéstalajok, melyek látványosan befolyásolták a kialakuló növényzetet és a történelem folyamán állandóan változó tájhasználatot.

Az említett kőzetek és kőzetmaradványok a Tatai Természetvédelmi Terület és Szabadtéri Geológiai Múzeumban, a Kálvária-domb területén természetes környezetben tekinthetők meg (INT-08).

1.3.4. Vízrajz

Tatát másnéven a „Vizek városának” szokták emlegetni, melyből következik, hogy vízrajzi szempontból igen jelentős területről beszélünk. A két legfontosabb vízrajzi elem maga az Öreg-tó és az azon áthaladó, és azt tápláló Által-ér, a következőkben ezeknek a kialakulásáról és mai állapotáról szeretnék pár sort írni.

Kezdetben, Tata területét mocsaras, nádas élőhelyek jellemezték, számos forrás látta el az itt élő embereket és állatokat ivóvízzel és élelemmel. A víz energiáját malmokkal hasznosították, a háborús időkben pedig védelmi funkciót töltöttek be az itt található vizek (KELLER 1979, 13-14. old).

A tó kialakulásában fontos szerepet játszottak a domborzati viszonyok, valamint természetesen a völgyön átfutó folyó és források kialakulása is. A környező forrásokból nagymennyiségű víz került a felszínre, mely az alacsonyabb területekre áramlott és tóvá alakult, melynek a felesleges vizét az Által-ér szállította el. Ekkor még közel sem a mai képével rendelkezett a tó, hiszen folyamatosan változott a területe, nádasok, lápos területek vették körbe. Az első csatornázási munkálatokat Zsigmond király végezte el, ebben az időben nyerte el mai alakját az Öreg-tó. Azonban a következőkben elhanyagoltság áldozatává vált egészen a XVIII. századig, amikor Esterházy Ferenc gróf megbízta Mikoviny Sámuel a tó medrének szabályozásával. Erre a szabályozásra azért volt szükség, mert a század elején csaknem 3500 hold nagyságú mocsár feküdt Tata és a Duna közt (Komárom megyei múzeumok közleményei 1. 1968, 405. old.). Mikoviny ruházta fel zsilipekkel a tó medrét, így halászat során a mai napig a vízszintet szabályozni lehet (FÜLÖP 2010, 109. old.).

Egykor a tavat a források is táplálták, de sajnos ezek mára már elapadtak. Manapság a tó vízmélysége változónak mondható, mely függ az Által-ér vízhozamától, de ezt az ingadozást zsilipekkel oldják meg. Az utóbbi évtizedekig a háborús idők után haltenyésztésre használták, mára viszont ezt átvette az idegenforgalom, valamint a szabadidős és versenysportok. A tavat minden évben ősszel szinte teljesen leeresztik, ilyenkor a benne található halakat kihalásszák. Csak a tavasz kezdetén engedik vissza a vizet a tó medrébe, a nyári időszakban a tó átlagos vízmélysége hozzávetőlegesen 2 méter (KELLER 1979, 14. old).

Az Öreg-tó területe 259 hektáron terül el, tengerszint feletti magassága 129-140 méter (INT-14).

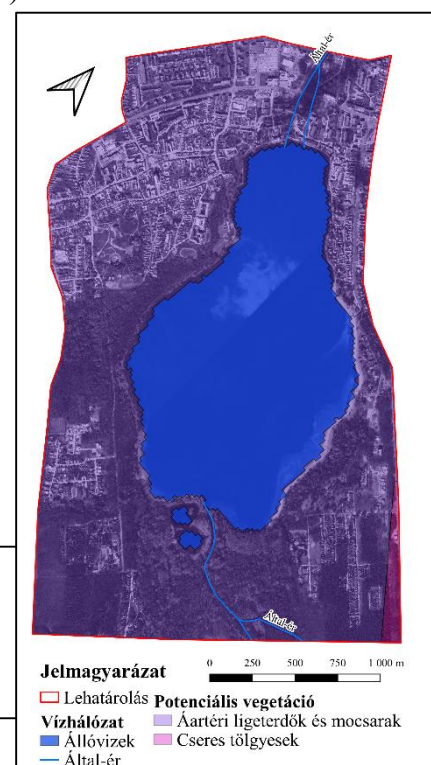
Az Által-ér a tó déli, délnyugati részén ömlik be és északon öt lefolyón keresztül juthat ki, melyek mentén számos malom található. Az ér vízhozama a tóba való beömlésekor 2-4 m³/perc, kiömléskor 1,5 m³/perc (KELLER 1979, 14. old).

1.3.5. Növényzet és növényföldrajzi viszonyok

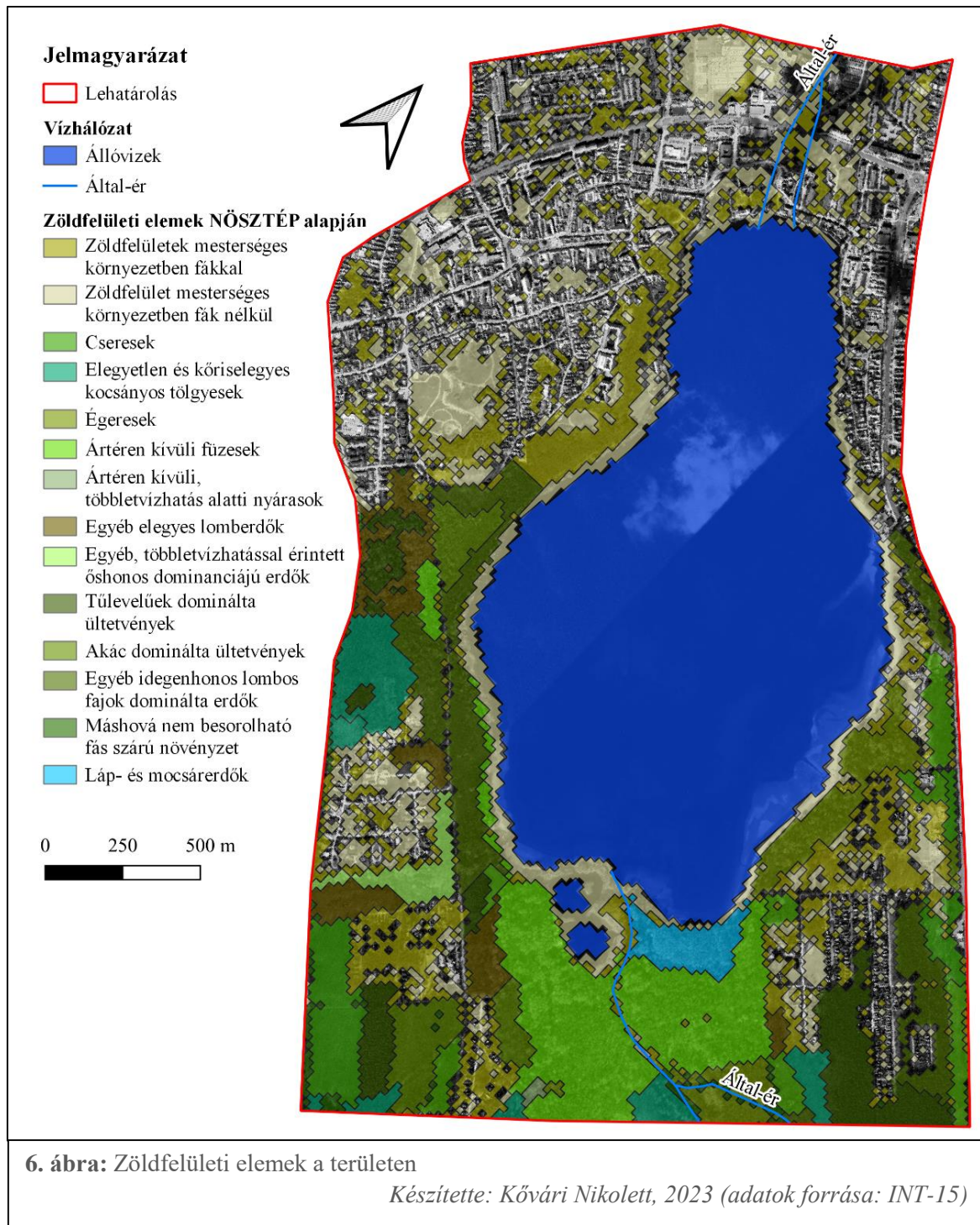
A természetes növénytakaró kialakulását több tényező is befolyásolta, mint például természetesen a domborzat, a talaj milyensége és minősége, valamint az éghajlat (KELLER 1979, 19. old). A mai természetes növénytakaró a jégkorszak vége után kezdett kialakulni, amikor is megjelentek a nyír (*Betula* sp.), fűz (*Salix* sp.), majd később a melegebb időjárást kedvelő fák és bokrok, például a tölgy (*Quercus* sp.), a hárs (*Tilia* sp.), szil (*Ulmus* sp.), bükk (*Fagus* sp.) és nem utolsósorban a kőris (*Fraxinus* sp.). Amint beindultak az emberi beavatkozások, úgy kezdett változni a természetes növénytakaró is. Láperdő alakult ki az Öreg-tó délkeleti oldalán, valamint az Által-ér mentén is és a növények így az évek során elkezdtek feltölteni a tó déli csücskét, így egy láprétet alakítottak ki (KELLER 1979, 19-20. old).

A terület potenciális vegetációját tekintve főleg egy besorolásról beszélhetünk, ez pedig az ártéri ligeterdők és mocsarak, de egy már-már elhanyagolható részen (keleten) cseres tölgyesek is találhatóak (5. ábra).

5. ábra: A mintaterület potenciális vegetációtérképpel
Készítette: Kővári Nikolett, 2023 (adatok forrása: INT-19)

A mintaterületen többféle erdőtársulás és zöldfelületi elem figyelhető meg. Vannak cseresek, fűzesek, égeresek, nyárasok, egyéb őshonos dominanciájú és elegyes erdők, valamint tülevelű és akác uralta részek, valamint egyéb idegenhonos fajok által dominált erdők is. A beépített területeken található zöldfelületeket a NÖSZTÉP adatai alapján két csoportra lehetett felosztani: fákkal rendelkező és fák nélküli mesterséges környezetben található zöldfelületre. A 6. ábrán nagyon szépen látszik főleg az erdőterület mozaikossága, ami pedig tájképi

szempontból pozitív, hiszen rendkívül sokszínű természeti elemmel találkozhatunk, ha a területen járunk.

1.4. Védettségek

1.4.1. Természeti örökség

A mintaterületen szinte minden természetvédelmi terület megtalálható, főként a tó és az emiatt kialakult élővilág és ökoszisztéma védelme érdekében. Ahogy az ábrán (7. ábra) megfigyelhető, megtalálhatók itt NATURA 2000 különleges madárvédelmi területek, az Országos Ökológiai Hálózat magterületei és folyosó övezetei, valamint Ramsari területek is, ezen kívül az egész területre kiterjed a Gerecse Natúrpark. A nemzetközi védelem alatt álló területeken kívül fellelhetők helyi természeti védelemmel rendelkező elemek is, mint például maga az Öreg-tó, ami helyi természetvédelmi területnek minősül, valamint az Alkotmány utcai platán, ami helyi természeti emlék (Tata Város Örökségvédelmi Hatástanulmánya 2021).

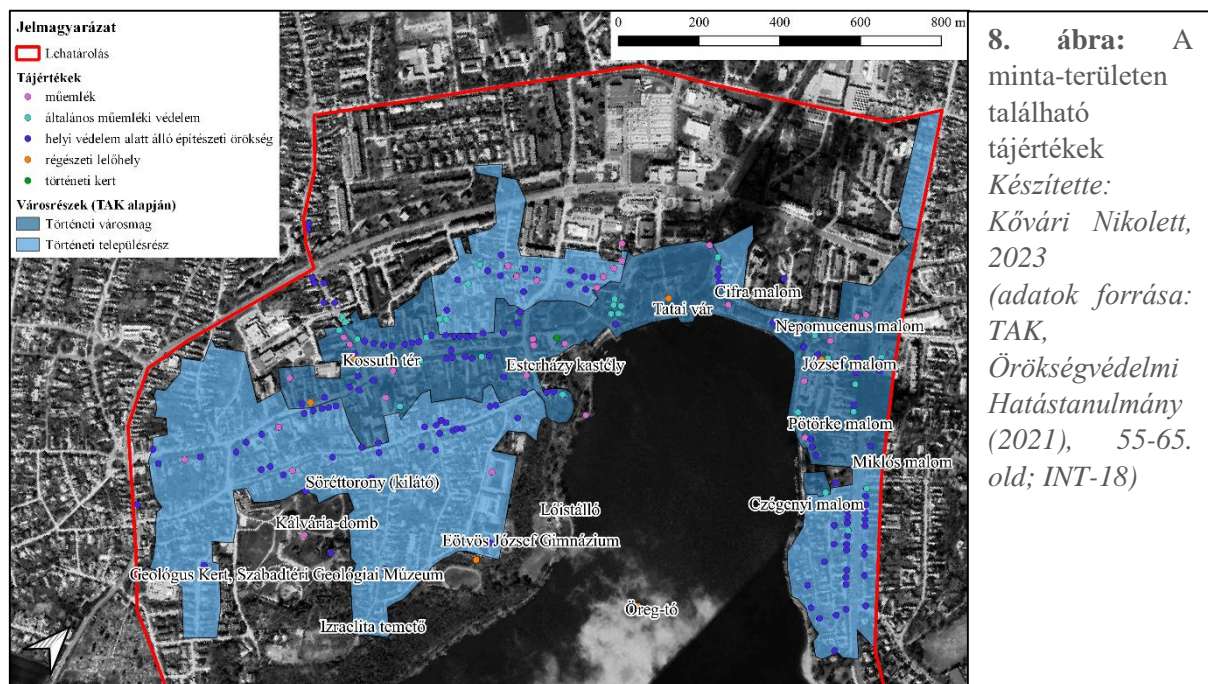

1.4.2. Kulturális örökség

Sokszínű és hosszúra nyúló történelme miatt a mintaterületen számos műemlék, régészeti lelőhely vagy történelmi kert fedezhető fel, de az alábbi ábrán (8. ábra) megfigyelhetők a helyi egyedi védett épületek is, melyeket a 2021-es Tata város Örökségvédelmi Hatástanulmányában soroltak fel.

Fontos kiemelni a műemlékek közül magát a Tatai várat (tengerszint feletti magasság: 130 m + kb 20 m), amely műemléki besorolású, valamint a volt piarista rendházból lett iskolát (tengerszint feletti magasság: 150 m + kb 15 m), hiszen ezek a tájképi vizsgálatban fontos kilátópontként szerepelnek.

Tatát a Vizek városa mellett méltán nevezhetnénk a malmok városának is, hiszen a számos vízfolyás (mára a legtöbb elapadt) miatt a vízenergia felhasználásához malmokat építettek, melyekből több, ma már más néven ugyan, de megmaradt ilyen-olyan állapotban. A területen belül 6 malom tekinthető meg (kívülről), építésük sorrendjében az első a mai Pötörke malom, a József malom, a Nepomucenus malom (volt Vöröskő malom) Cifra malom (1608) (Komárom megyei múzeumok közleményei 1. 1968, 324., 406. old), és Czégenyi malom, ami az 1934-es bérlőjéről, Czégenyi Antalról kapta a mai nevét (KÖRMENDI 1988, 34. old.). A Miklós malom 1760 környékén épülhetett, régi nevén Ruppert malom, az építője Fellner Jakab volt (INT-16).

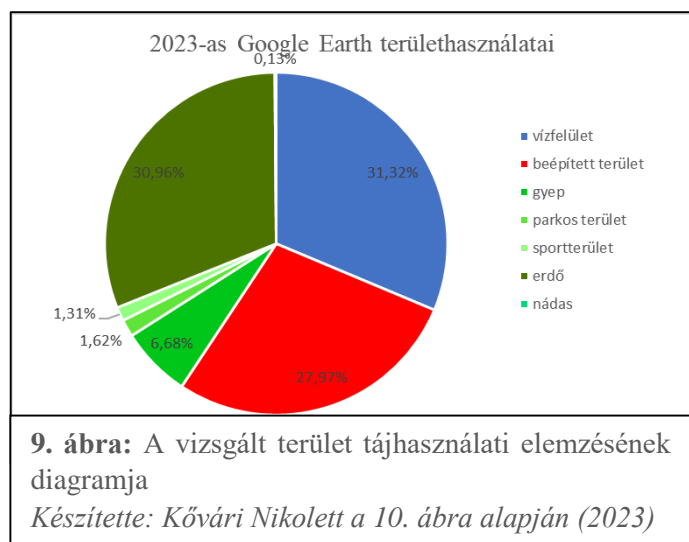

Természeti, kulturális és történelmi örökségeket és emlékeket több helyen is megtekinthetünk, a Kálvária-dombnál található Geológus Kertben, Szabadtéri Geológiai Múzeumban a földtörténeti korok alatt kialakult természetes kőzeteket, földtani különlegességeket láthatunk, valamint botanikai szemszögből nézve is kellemes élményt nyújthat egy itteni séta (INT-07). A Tatai várban lévő Kuny Domonkos Múzeumban (INT-08), valamint az Esterházy-kastély kiállításain a város és a terület ősidőktől számított történelmébe nyerhetünk betekintést állandó és időszakos tárlatokon (INT-09).

1.5. Területhasználatok

A tatai Öreg-tó és a Tatai vár környezetének területhasználata 2023-ra a következő képpen alakult ki, került kialakításra (10. ábra): az összesen több mint 6 négyzetkilométeres mintaterület kétharmadát szinte fele-fele arányban foglalja el maga a tó vízfelülete (~206 hektár), valamint erdős területek (~204 hektár) a tó déli oldalán. Az Öreg-tó legdélebbi részén megtalálható egy szinte elhanyagolható kiterjedésű nádas is, mely 0,13 %-ot foglal el a területből.

A 9. ábrán azt is megfigyelhetjük, hogy arányaiban a harmadik legnagyobb területet a művelésből kivett, beépített területek teszik ki a maguk csaknem 28 %-ával, itt leginkább az északon és nyugaton található történelmi városrészeiről beszélünk, itt található maga a vár is, valamint a már említett számos kulturális örökség is itt kapott

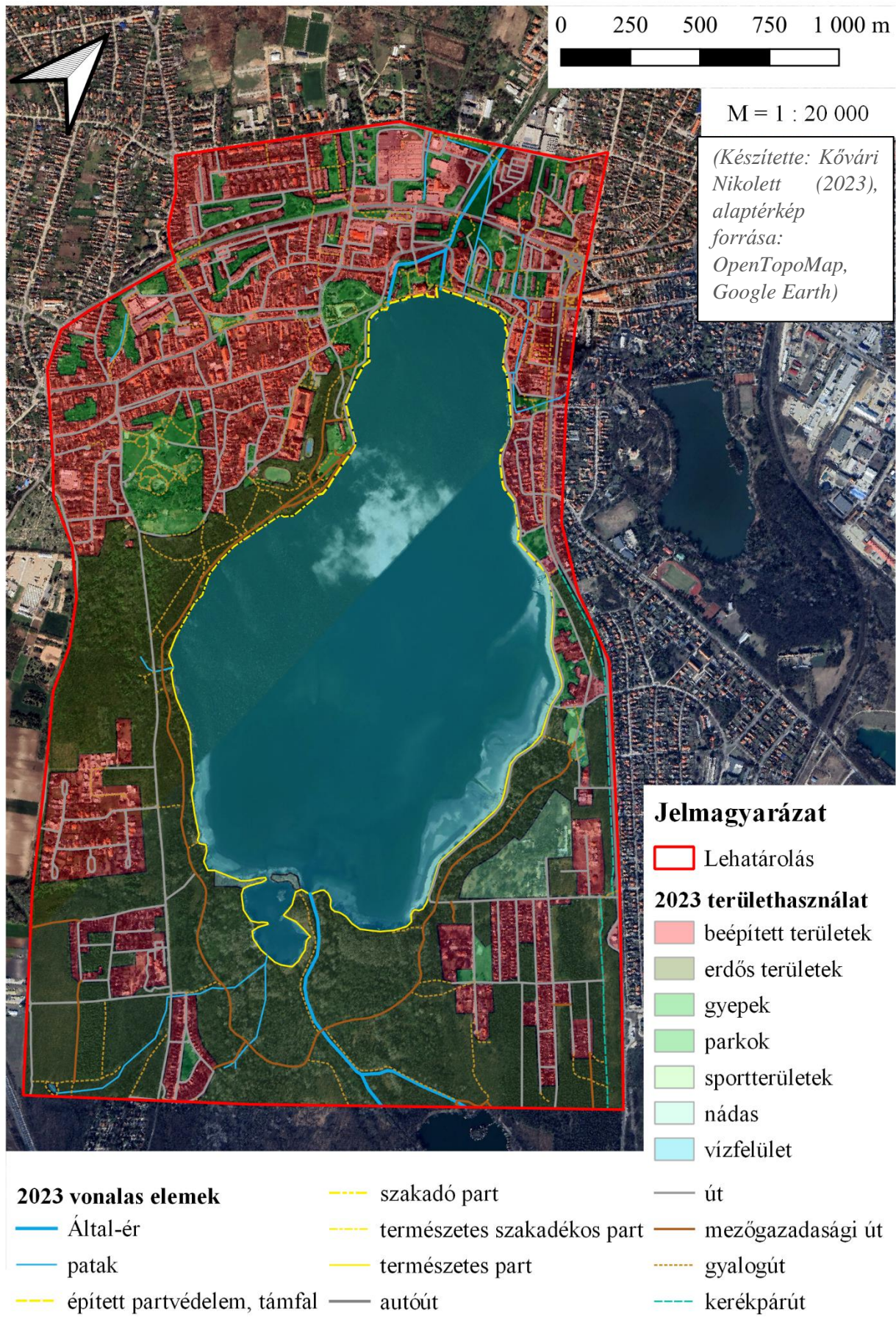

helyet. Kisebb részeken, délen és keleten is fellelhetünk ilyen, területhasználatot, itt főleg üdülési cézzal épültek lakó- és vendégházak, valamint egy szálloda is és sportlétesítmények, mint például a kajakház, de található itt egy lakópark is.

A maradék nagyjából 9 % 3 féle zöldfelületből áll össze, ennek legnagyobb része városi gyepek és zöldfelület, mint például a Kálvária-domb gyepterületei, vagy egy-egy lakótelep nagyobb gyepesített része. Csaknem 2-2 %-on osztoznak a sporttevékenységekre kialakított zöldfelületek és a parkos területek, melyek nagyrészt a Tatai várat és az Esterházy-kastélyt ölelik körbe.

A vonalas elemeket tekintve körülbelül a fele újonnan kialakított (1961-62 óta), viszont a többi több mint 60, 100 vagy akár több mint 200 éves nyomvonalon halad.

10. ábra: Vizsgált terület tájhasználat 2023

2. Tájéörténet

Irodalmi forrásokot felhasználva betekintést nyertem a mintaterület történelmébe, majd történeti és kataszteri térképek, valamint topográfiai térkép és légifotók segítségével elemeztem a terület tájhasználati és tájszerkezeti változásait.

2.1. Általános tájörténet

A már említett régészeti leletekből is következik, hogy a terület már az ősidők óta lakott. Ennek oka a már emlegetett jó földrajzi helyzet, valamint az akkor még mocsaras terület, valamint az itt található meleg vizű források és gyógyvizek (KÖRMENDI, 234. old). Ezen a mocsaras területen duzzasztották fel az Öreg-tavat még a honfoglalás előtt, a római korban az Által-ér és a környező források vizét felhasználva egy völgyzáró gát segítségével és ezzel az Öreg-tó lett Magyarország egyik legöregebb mesterséges állóvize/halastava (INT-10). Ebben a római korban (Kr.e. II. század) a Tata közelében megépült Brigetio tábort a Kismosó-források vizével látták el (KÖRMENDI, 234. old). A rómaiak egyébként alapvetően híresek voltak arról, hogy irtották az erdőket és kiszárították a mocsarakat is és ez a hatás talán még a XVIII. században is érezhető volt (SURÁNYI 2010, 86. old) – lásd. 11. ábra. A népvándorlás korából langobard és avar leletek maradtak fent (KÖRMENDI, 234. old), akik valószínűleg az állattartásra voltak nagy hatással, ezzel szintén magyarázhatók lennének, mocsarasságukon kívül, az erdő nélküli területek (SURÁNYI 2010, 87. old).

XI. századi leletek és írásos emlékek is utalnak alapított településre a területen, ezek az írott források a bencés apátság 1083 és 1095 közötti említései, így következtethetünk arra, hogy már a tatárjárás előtt létezhetett Tata települése, amit egy 1388-as Zsigmond király által kiadott oklevél „Tota villa”, vagyis Tata faluként emlegettek (KASZA szerk. 1997, 344. old). A tavat és körülötte lévő mocsárrendszert a középkorban védelmi cézzal használhatták (B. SZATMÁRI 1979, 137. old).

A várát Nagy Lajos király uralma alatt (1342-1382) kezdték el építeni a Lackffy birtokának központjaként, a körülötte található város pedig már mezővárosként funkcionált (KASZA szerk. 1997, 344. old). Az építést Luxemburgi Zsigmond király fejezte be és még a XIV. században Zsigmond építtetett egy völgyzáró gátat is (INT-11), ami az első olyan tevékenység volt, ami a tó mai formájához vezetett. A város első virágkorát is erre az időszakra datálják, ami Zsigmond halálával véget is ért (KÖRMENDI, 234. old).

A város a Rozgonyi család birtokába került, viszont a családi viszály miatt lassan elkezdett pusztulni mind a vár, mind pedig a körülötte lévő város (KÖRMENDI, 234. old), majd Mátyás

király egy 1465-ben tett látogatása során fedezte fel Zsigmond király egykori birtokának degradálódását, így visszaváltotta a területet a Rozgonyiaktól és újra királyi birtokká vált a város. Itt kezdődött Tata második virágkora Hunyadi Mátyás haláláig (INT-12). Mindkét király nyaraló-kastélyként használta a várat.

A város fejlődése fokozatosan lelassult, majd le is állt a török háborúk hatására (BALOGH-BÁRDOS 1993, 334. old). A város elnéptelenedett, a vár maga pedig a háborúk során egyik kézről a másikra került (KÖRMENDI, 235. old). 1606 után gyorsan megtörtént a terület újbóli benépesítése, a betelepült emberek leginkább mezőgazdasági termelésben vettek részt (BALOGH-BÁRDOS 1993, 334. old), ennek hatása már az első katonai felmérésen is megfigyelhető (11. ábra). 1623-ban megint elnéptelenedett a település, majd a török végleges kiűzése után folyamatos fejlődésnek indult. 1727-ig körülbelül negyven évente más birtokába került a település, ugyanis ekkor kezdődött az Esterházy család több mint kétszáz éves uralma (BALOGH-BÁRDOS 1993, 334-337. old).

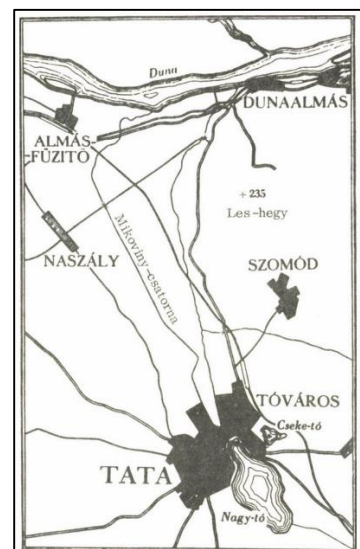
A települési rész elmocsarasodott az elnéptelenedés idején (RADOS 1964, 43. old) és ahogy már említettem a korábbiakban, 1747-ben Mikoviny Sámuel lett megbízva a Tata-környéki mocsarak lecsapolásával és az általa még Nagy-tónak nevezett Öreg-tó medrének szabályozásával (BENDEFY 1976, 161. old). A Mikoviny által készített terven is látszik, hogy ekkor nyerte el

történelmi városrész és főbb útvonalak is láthatók már ezen a terven is.

A 11. ábrán megfigyelhető a

település mezővárosi jellege, hiszen nagyrészt mezőgazdasági művelés alatt álló terület húzódik a tó szinte minden oldalán az északi-északnyugati

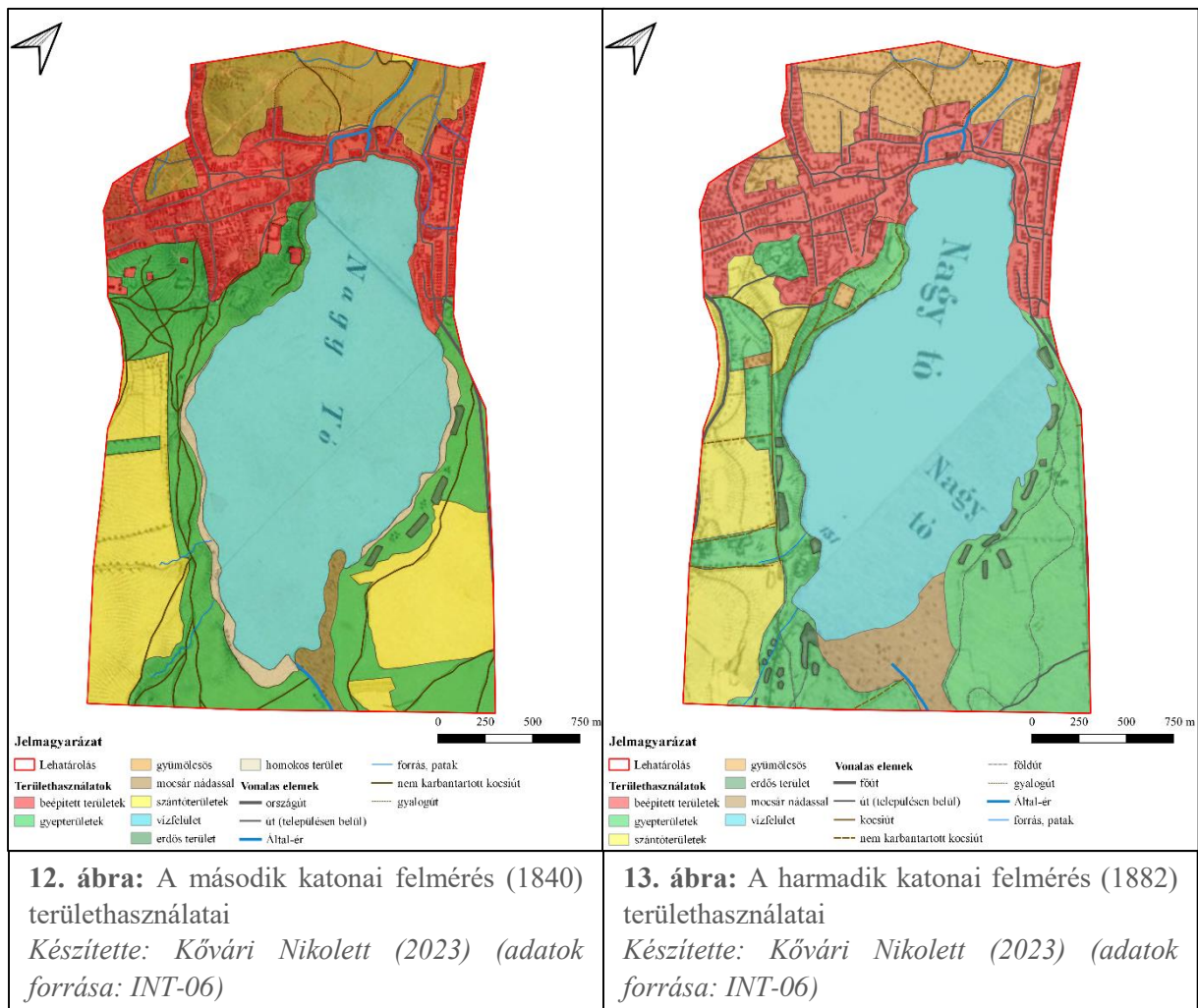

„A Tata-környéki mocsarak lecsapolásának Mikoviny-féle terve (BENDEFY 1976, 163.old)

11. ábra: Az első katonai felmérés (1783) területhasználatai
Készítette: Kővári Nikolett (2023) (adatok forrása: INT-06)

településen kívül, melyek mögött szintén gazdálkodásra használt terület található. A mezőgazdálkodás mellett fontosak voltak a céhek és a manufaktúrák a város gazdasága szempontjából (BALOGH-BÁRDOS 1993, 334. old).

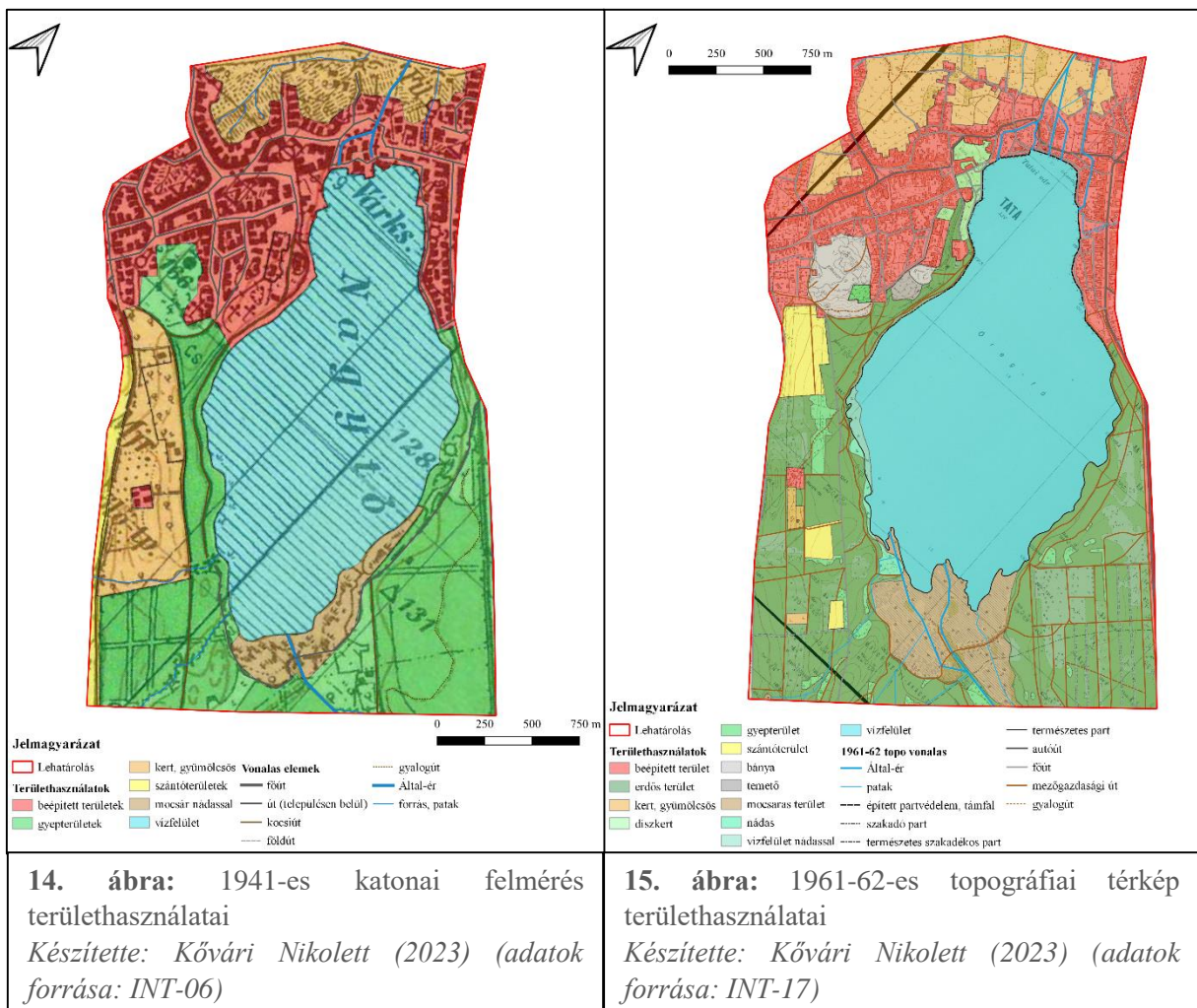
A következő katonai felmérésig nem történt jelentősebb változás a tájszerkezet minimális aprózódásán kívül, egyedül a beépített területek kezdtek terjeszkedni, valamint több ma is hasonló nyomvonalon haladó út készült el. A tó szempontjából ebben az időben kezdődik meg a nagymértékű halászat (évente 1000-1200 tonna), valamint Káváriahegy mészkőbányászat miatti kizsákmányolása is erre az időre tehető (RADOS 1964, 53. old).

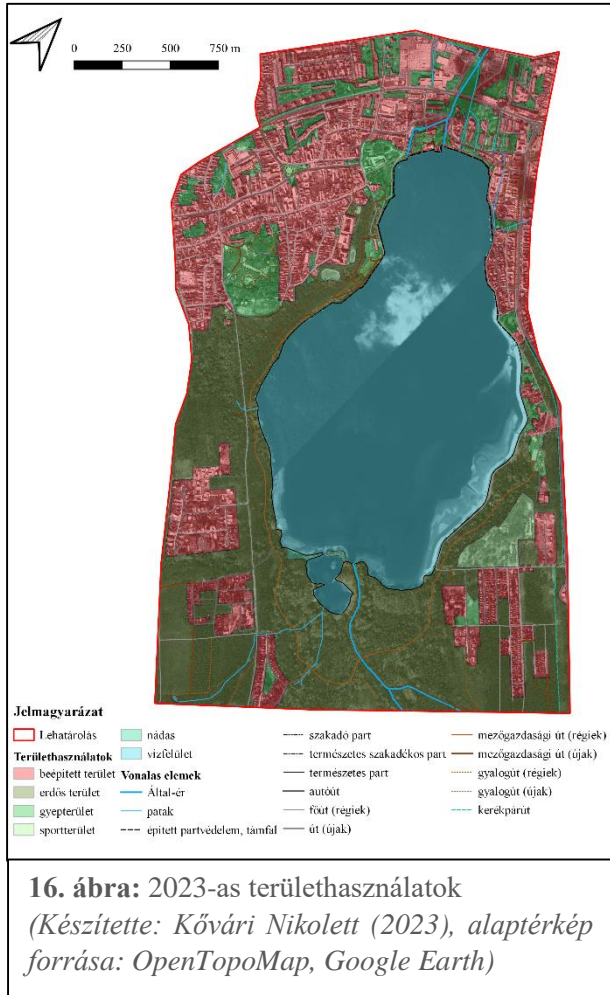
A második (1840) és harmadik (1882) katonai felmérés között (12., 13. ábra) sem területhasználatilag, sem az utakat tekintve nem beszélhetünk nagy változásokról, leszámítva a keleti területeket, ahol a szántókat gyepterületek váltották, a tó déli sarka pedig elkezdett nagyobb mértékben mocsarasodni, valamint egyre több, kisebb-nagyobb erdős folt található a tó partján. 1867 után kezdődött el a település városiasodása (KÖRMENDI, 236. old), bár ez a katonai felméréseken egyelőre nem figyelhető meg. Az utak közül egy változás említésre méltó,

a tó délnyugati oldalától délkelet felé haladó kisebb utak egy nagyobb, főbb útvonallá való integrálása, ami a mai napig ugyanitt halad.

Az 1800-as évek előtt inkább az olyan növények termesztését helyezték előtérbe, melyekhez szántóföldek létesítése volt a fontos (például: gabona és rozs), majd később inkább a kapásnövények és a gyümölcs és szőlőtermesztés lett egyre népszerűbb az állattartás mellett, valamint az évszázad végére a kereskedelem is fellendült, mezővárosból egyre inkább városias település kezdett lenni, az emberek is egyre többen dolgoztak az iparban a mezőgazdaság helyett (BALOGH-BÁRDOS 1993, 336. old). Ez az átalakulás jól megfigyelhető az 1941-es katonai felmérésen (14. ábra), hiszen itt már szinte alig van szántó a mintaterület határain belül, ezeket gyümölcsös, kerthasznosítás váltotta fel. Útvonalak szempontjából egyre kevésbé, szinte nem is beszélhetünk vonalvezetések megváltoztatásáról, viszont az említett városiasodás miatt egyre több újtelepítésű út és utca lett (BALOGH-BÁRDOS 1993, 336. old). Nyilvánvalóan Tatát is megviselték a második világháborús események (bombázás), valamint a világháború végén történő szovjet megszállás is (KÖRMENDI 2006, 204., 210. old), valószínűleg emiatt nem érzékelhető nagy mértékű beépülés a területen.

A második világháború után elkezdődött egy gazdasági átalakulás, a mezőgazdaság még kevésbé lett fontos, helyébe inkább a természeti értékek turisztikai hasznosítása lépett, az egyes elemek funkciója ezáltal megváltozott, mint például a vár vagy maga az Öreg-tó (RADOS 1964, 60. old). Nagyon fontos megemlíteni, hogy a tavat legnagyobb részben körbeölelő terület gyepes hasznosításról erdős területté változott (15. ábra). Erre az erdőtelepítésre valószínűleg a

16. ábra: 2023-as területhasználatok
(Készítette: Kővári Nikolett (2023), alaptérkép
forrása: OpenTopoMap, Google Earth)

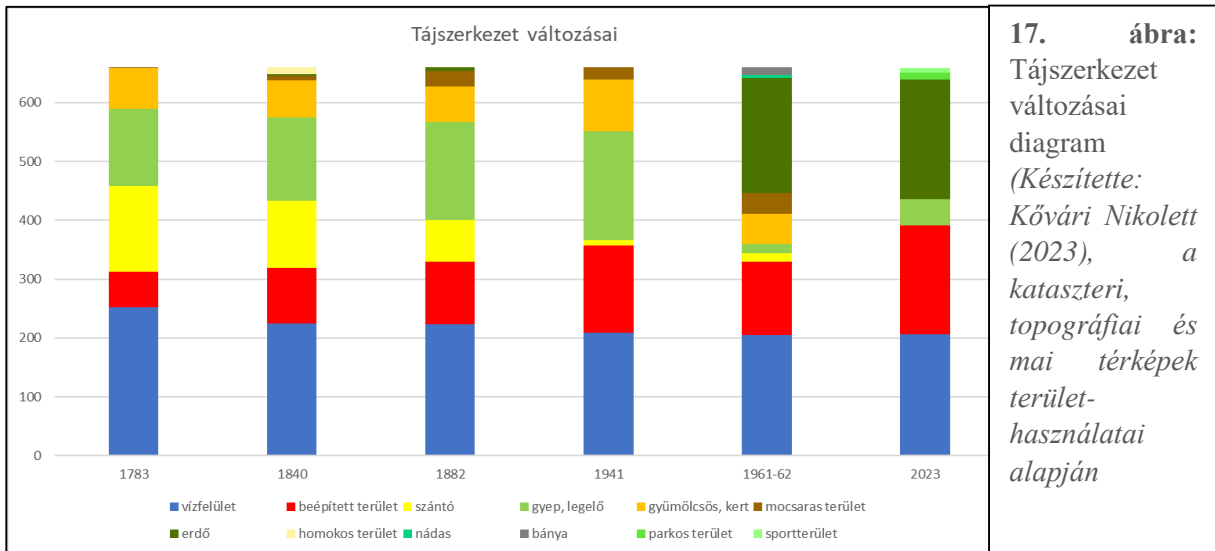
tó védelme érdekében volt szükség, hiszen ahogy látható jelentősen csökkent a területe a déli oldalán, az Által-ér torkolatánál, ez pedig a környező települések bányászati termelés miatti hordalékhozam okán történt meg (RADOS 1964, 61. old). A település beépítettsége nem változott említendő mértékben.

Napjainkra a mezőgazdasági területek teljes mértékben eltűntek, jelentős szerepet a turizmus, vendéglátás, sport és egyéb kikapcsolódási formák játszanak. A beépített területek leginkább észak, északnyugat felé terjednek, de már egy-egy beépített folt a déli, keleti oldalon is megfigyelhető, ami ha jelentős mértékben folytatódik, aggasztó lehet a település mai formájának megtartása szempontjából (16. ábra).

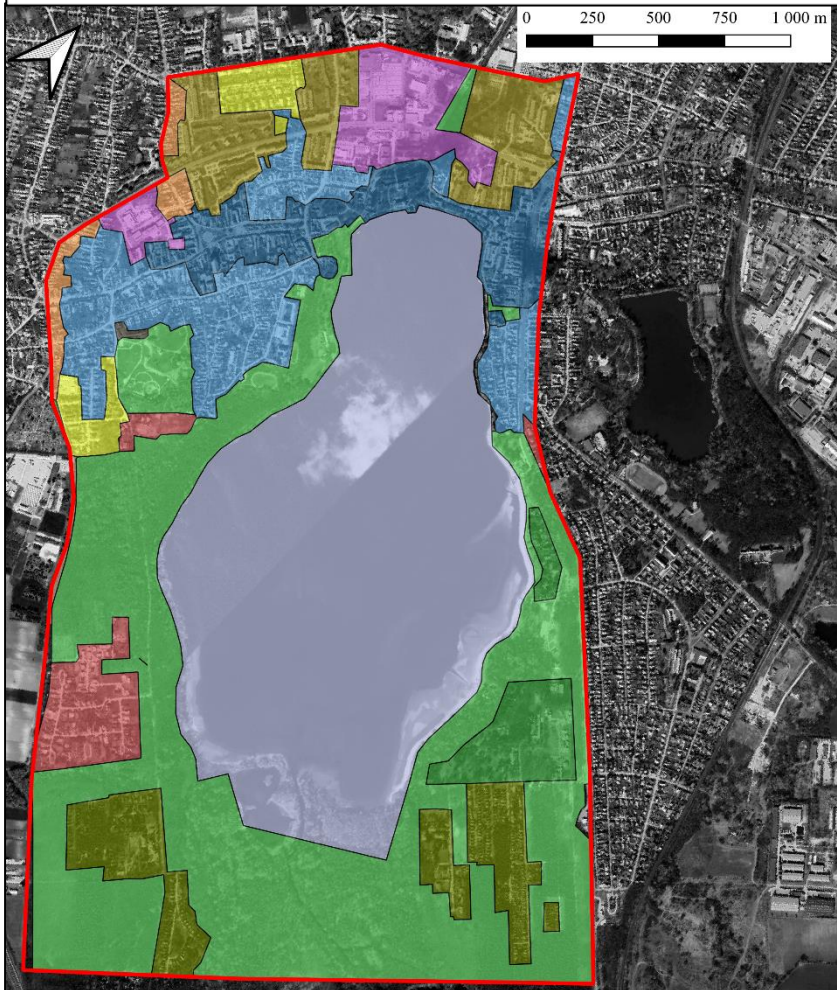
2.2. Tájhasználat, tájszerkezet változásai

A történeti és a mai területhasználatok alapján készített diagramon megfigyelhető első sorban az Öreg-tó csökkenése, de sokkal szembetűnőbb a beépített területek arányának növekedése, az 1961-62-es időpontot leszámítva. Észrevehető a szántók visszaszorulása, valamint a kertek és gyümölcsösök növekedése, csökkenése majd teljes eltűnése, a gyepeket erdők váltották fel és parkokká, városi zöldfelületekké alakultak át (17. ábra).

Összefoglalva a kezdeti mezővárosi rangú település fokozatosan egy modernebb, újtelepítésű erdőkkel és városias használatú zöldfelületekkel tarkított településsé fejlődött az évszázadok folyamán.

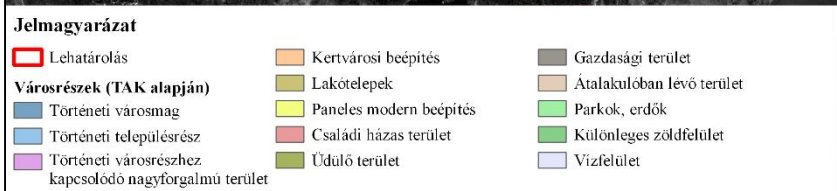

17. ábra: Tájszerkezet változásai diagram (Készítette: Kővári Nikolett (2023), a kataszteri, topográfiai és mai térképek terület-használatai alapján)

2.2.1. Városrészek

Tata város Településképi Arculati Kézikönyve alapján, valamint néhol a Google Earth alaptérképhez igazítva készítettem el az alábbi ábrát (18. ábra), melyen 13 városi karaktertípust különböztettem meg. Elkülönítettem történeti városmagot (sötétkék), történeti településrészt (világoskék), történeti városrészhez kapcsolódó nagyforgalmú területeket

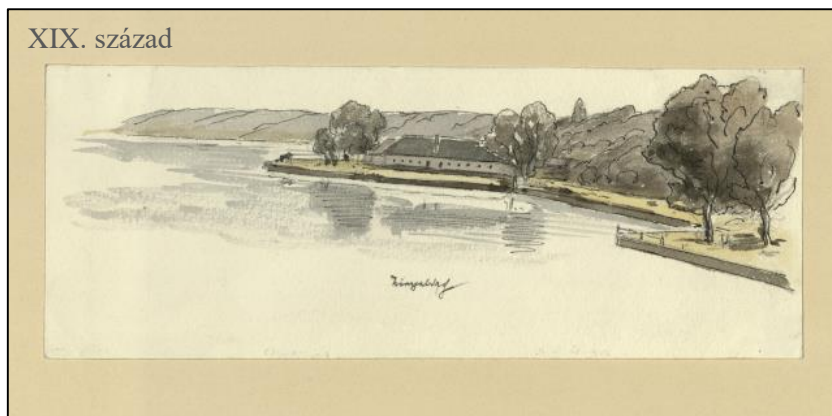

18. ábra: A vizsgált felosztása a TAK alapján (Készítette: Kővári Nikolett (2023) (adatok forrása: TAK, 31-32. old, alaptérkép: Google Earth)

(lila), kertvárosi beépítést (narancssárga), lakótelepeket (sötétsárga), paneles modern beépítést (világossárga), családi házas területeket (piros), üdülő területeket (khaki), egy kisebb gazdasági területet (szürke) és egy nagyon apró átalakulóban lévő területet (barna). A zöldfelületeket tekintve parkokat, erdőket (világoszöld) és különleges zöldfelületeket (sötétzöld).

2.3. Látványkapcsolatok változásai

Az Öregtó látványkapcsolati változásait néhány archív fotó, rajz, képeslap és egy hasonló szögből fotózott mai fénykép összehasonlításával szeretném röviden bemutatni.

A második képen megfigyelhető, hogy a lovarda területe a XIX. században még szépen látható, a növények még szépen harmonizálnak az épülettel, körbeölelve azt, a mai fotón viszont látható, hogy a műemlék jelentős részét takarják el fák.

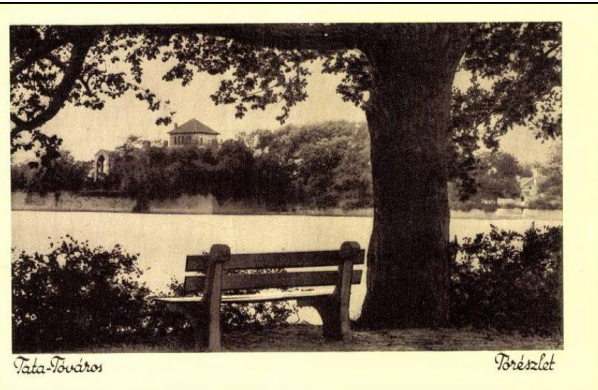

2. kép: Benesch Ladislaus, (1845-1922) *Tata, Istállók a tó partján* (TK Grafikai Gyűjtemény, 58.2072.) című festménye összehasonlítva egy 2023-as fotóval (Saját kép)

3. kép: Lindenberg Adolf 1945 előtti *Tata-Tóváros. Ugron Gábor villája* (Országos Széchényi Könyvtár – képeslapok gyűjteménye) című képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval (Saját kép)

A következő képpáron (3. kép) is hasonló történt, egy a tóparton álló villa degradálódását figyelhetjük meg, személyes tapasztalatom szerint, ha nem elég figyelmes az ember, úgy tud elmenni az épület mellett, hogy észre sem veszi azt, ami elszomorító, amiatt is, hogy egy helyi, egyedi védett épületről van szó (1. melléklet, 121. sor).

4. kép: Tata-Tóváros. Tóparti sétány (Országos Széchényi Könyvtár – képeslapok gyűjteménye) című 1929.03.19.-én készült képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval (Saját kép)

5. kép: Lindenberg Adolf 1936-os Tata-Tóváros. Tórészlet (Országos Széchényi Könyvtár – képeslapok gyűjteménye) című képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval (Saját kép)

A 4. és 5. képen pont az ellentétét figyelhetjük meg az előbb említett két példának. Itt látható, hogy a vár hangsúlyozása érdekében növényeket távolítottak el, ezzel is kiemelve karakterességét, így méginkább egy központi látványelemmé válik.

6. kép: Egy az Avalon Szállodalánc beruházás által Facebook oldalukon közzétett (2020. 09. 08.) látványterv összehasonlítva egy 2023-as fotóval (Saját kép)

Utolsó példának egy jövőbeli kitekintést mutatnék be, melyen egy szálloda látványterve látható és egyértelműen kijelenthető, hogy hiába tűnik nagyon természetesnek, „zöldnek”, ez a lovarda mögé tervezett nagy komplexum, jelentősen megváltoztatná a táj jelenlegi történelmi tájkarakterét és látványát, kifejezetten negatív irányba (6. kép).

3. Értékek és konfliktusok

A 18. ábra területi felosztásához értékeket és látképileg negatív tényezőket állapítottam meg a mintaterületen az alapján, hogy ha egy adott terület akár egy kilátópontból, akár a tó partján sétálva látszik, az milyen hatással van tájképre.

3.1. Történelmi településrész

A szakdolgozatom szempontjából értékes területnek jelöltem meg a kék színekkel ábrázolt történelmi városmagot és településrészt, hiszen a műemlékek döntő többsége (lásd. 1. melléklet) ezen a területen helyezkedik el és fontos ezeknek a tájképi megjelenése, valamint két magassági kilátópontot is erről a területről jelöltem ki. Először említeném magát a Tatai várat, ami központi elhelyezkedésével és magasságával is hozzájárul a látkép karakteréhez, valamint széleskörű panorámát is nyújt a területre. A második kilátópont a volt piarista rendház és az Eötvös József gimnázium épülete, hiszen domborzati elhelyezkedése miatt szintén egy meghatározó elem a területen, valamint hasonlóan a várhoz, innen is remek látvány tárul elénk.

3.2. Értékes zöldfelületek

Az értékek közé soroltam szinte minden zöldfelületi elemet, természeti emléket, melyek közül, kettőt külön is fontos megemlíteni, a Kálvária-dombot, ami nem csak vizsgálandó terület, de az egyik kilátópontot is itt jelöltem meg (2. melléklet), ezenfelül fontos zöldfelület az Esterházy-

kastély parkja is, ami történeti kertként van nyilvántartva. Ahogy említettem igazából minden zöldfelületi elemet ide helyeztem el, hiszen úgy vélem a terület egyik legmeghatározóbb elemei a zöldterületek, melyek színes, karakteres és változatos látványt nyújtanak minden évszakban.

3.3. Veszélyeztető tényezők

Negatív elemként tüntettem fel a sárgával jelölt lakóparkos, panelházas, modern beépítéseket és a rózsaszín nagyforgalmú területeket, hiszen leginkább itt jelennek meg magasabb épületek, valamint a déli és keleti oldalon található családiházias és üdülő területeket, melyek inkább a modern kor „szülöttei” és a tájszerkezeti vizsgálat alapján területük növekvőben van.

Ugyan a történeti településrészhez tartozik, de mégis negatív elemként tartom számon az északkeleti részen található paneles beépítést, hiszen furcsa látványt nyújt a műemléki épületek mögül elötűnő kocka alakú panelsor.

A zöldfelületek közül is találtam kevésbé pozitív elemet, például olyan facsoportokat, melyek kitakarnak 1-1 potenciális történelmi tájjelemt, ezeket a részeket is külön jelöltem a meglévő zöldfelületeken belül.

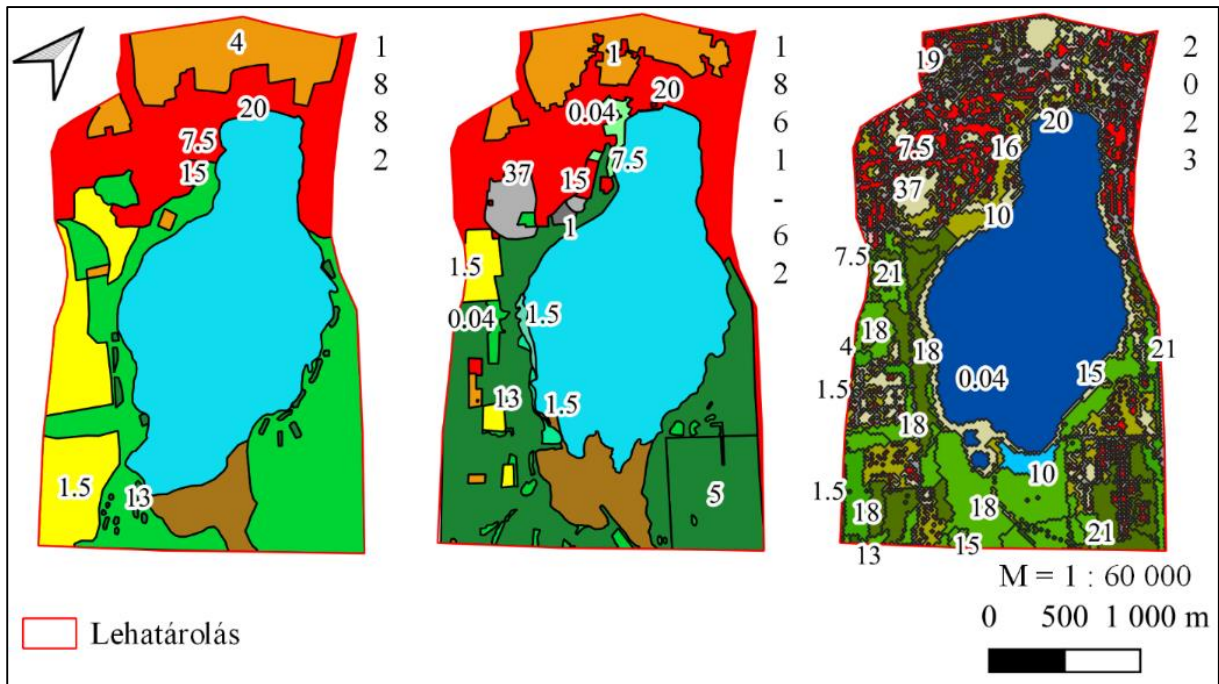
3.4. Vizsgálati tervlap

Történelmi szempontból is megvizsgáltam a terület beláthatóságát, valamint mai viszonylatban szintén látképi szempontból elemeztem a pozitív és negatív elemek láthatóságát, majd ezeknek a vizsgálatoknak az eredményeit elemeztem több szempontból is.

3.4.1. Módszertan

A történelmi beláthatóság változásának alapjául a már bemutatott történelmi tárképek tájhasználatát vettem alapul. Három időpontban néztem meg a terület beláthatóságát, a harmadik katonai felmérésen (1882), az 1961-62-es topográfiai térképen valamint napjainkban (2023), a QGIS térinformatikai rendszer segítségével.

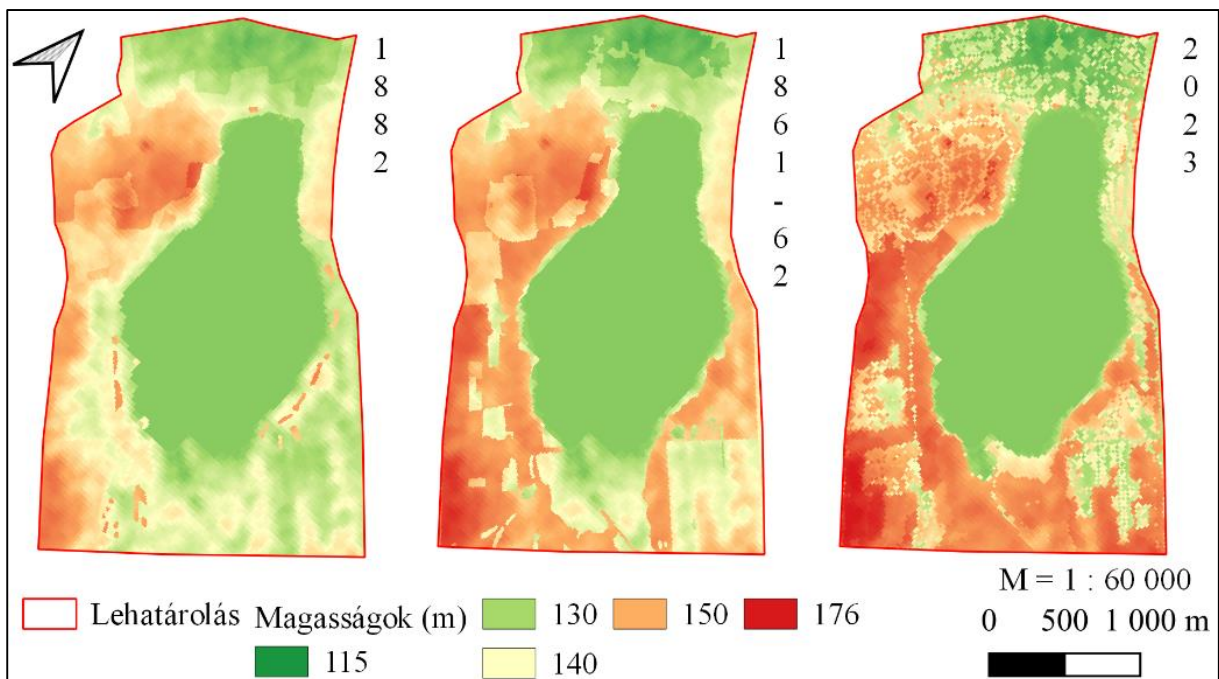
A különböző a tájtörténeti elemzéshez elkészített tájhasználati elemek mindegyikéhez hozzárendeltem az adott magasságot (19. ábra), például a beépített területekhez 7,5 métert a várhoz és a gimnáziumhoz pedig minden időpontban 20 és 15 métert becsültem, valamint a szántókhoz 1,5 métert rendeltem hozzá. Az erdős területek magasságát a harmadik katonai felmérésnél 13 méterre becsültem, a topográfiai térképnél a térképen számadattal jelölt famagasságokat átlagoltam a mai képnél pedig a NÖSZTÉP alapján dolgoztam.

19. ábra: Magassági adatokkal ellátott tájhasználati térképek

Készítette: Kővári Nikolett, 2023 (adatok forrása: INT-06, NÖSZTÉP)

A magassági adatokkal ellátott vektoros rétegeket raszteres képpé alakítottam át, majd ezeket a már kész domborzati modellhez adtam hozzá és így létrejöttek az épület- és növényzetmagasságokkal ellátott domborzati képek (20. ábra).

20. ábra: Domborzati modellek 3 korszakban

Készítette: Kővári Nikolett, 2023 (adatok forrása: INT-04, INT-06)

A látványtér elemzéshez a két történelmi térképhez kijelöltem és az adott domborzati modellhez igazítottam 3 magassági és 2 parton található pontot, a mai térképen pedig a már kijelölt pontokon kívül még 9 parton lévő pontot jelöltem meg, így lett összesen a mai látványpotenciál elemzéséhez összesen 14 darab pontom.

Az egyik magassági pontot (Kálvária-domb) domborzati adottsága miatt választottam, a másik kettőt (Tatai vár, Eötvös József Gimnázium) pedig azért, mert ezek már nem csak a harmadik, de az első katonai felmérés idején is léteztek, valamint domborzati elhelyezkedésük és magasságuk miatt nem csak széleskörű panoráma nyílik ezekről a pontokról, de szinte mindenhol látszanak, és meghatározó karaktert adnak a területnek (2-6. mellékletek).

A 11 darab, parton található pont kijelölésénél figyelembe vettem, hogy nagyjából 400-600 méteres távolságra legyenek egymástól és ezekről a pontokról kevés tényező akadályozza a kilátást. 10 pont egyszerűen megközelíthető (7-17. mellékletek) a parton sétálva, de a 11. kevésbé az, hiszen az erdős területen helyeztem el és az idevezető út nincs sem kitáblázva, sem karbantartva (18. melléklet), viszont nagyon szép panoráma nyílik a területre (17. melléklet).

A látványterek kialakításához a pontokhoz magasságot kellett meghatároznom, amit én 160 centiméterre becsültem, ezt a WorldData.info-n talált adatok alapján állapítottam meg, hiszen itt a magyar férfiak magasságát 176, a nőké 162 centiméterre írták (INT-13), ezeket átlagolva kaptam meg egy 169 centiméteres magasságot és mivel a szemünk lejjebb helyezkedik el így ezt a 160 centimétert állapítottam meg.

A magassági adatokkal ellátott pontokat hozzárendeltem az egyes domborzati modellekkel és a program által megkapott látványtereket kategorizáltam láthatóságuk szempontjából. 4 kategóriát állapítottam meg: sehonnan nem látható területeket, alacsony, közepes és magas láthatósággal rendelkező területeket.

Az így kapott foltelemeket ráillesztettem az adott történelmi és mai térképre, a történelmi láthatóságot az alapján elemeztem, hogy hogyan záródott be fokozatosan a terület beláthatósága, a mai térképen pedig megállapítottam, milyen értéknek jelölt és milyen negatívnak értékelt terület látszik, és ha látszik milyen a látványpotenciálja, mennyire szembetűnő az adott érték vagy probléma.

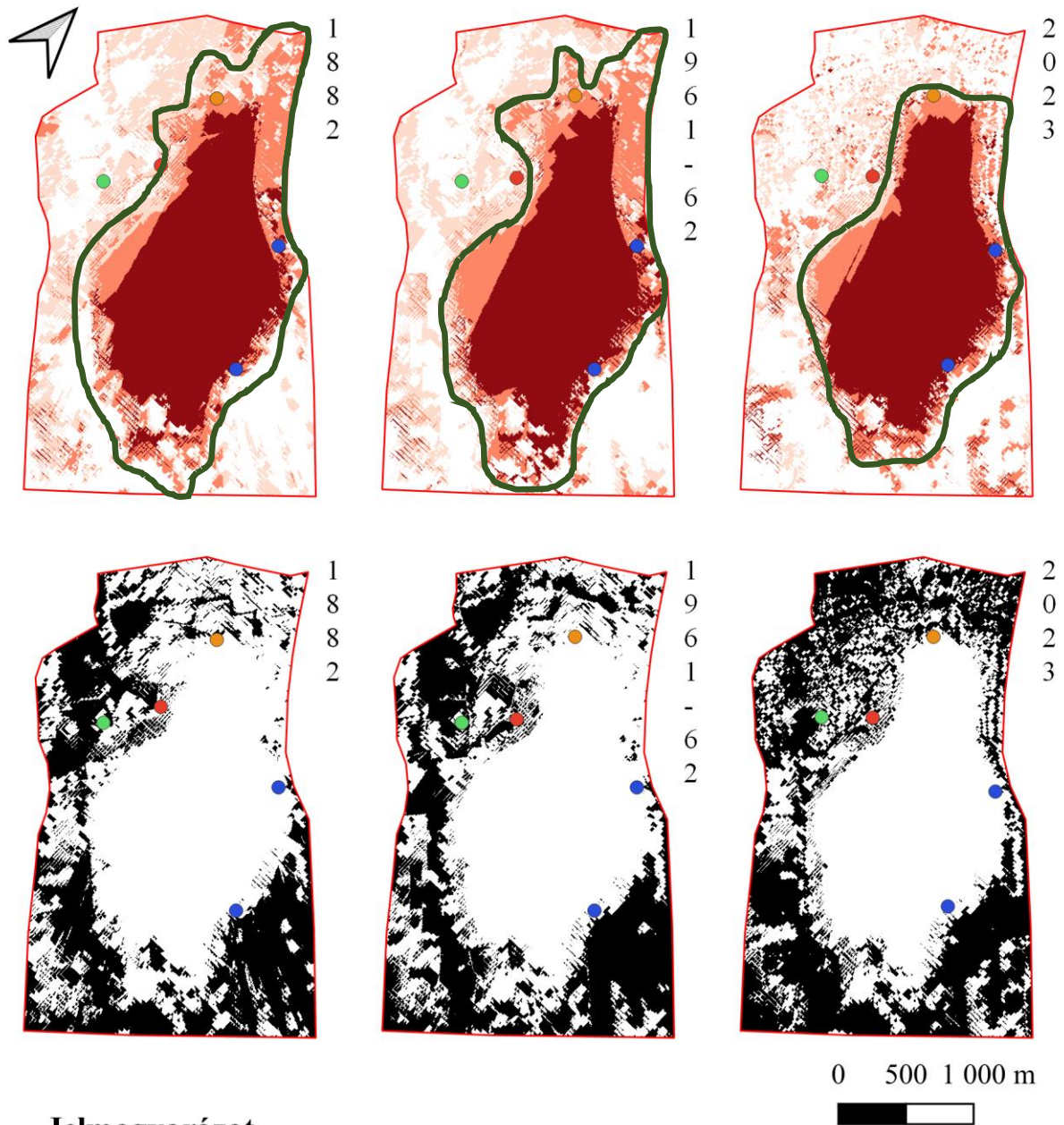
A fentiekén kívül a mai domborzatra külön-külön elkészítettem a 11, parton található pontnak a látványterét (22. ábra), hiszen a tó miatt itt van a legnagyobb nyitottság látvány szempontjából, és így még inkább megfigyelhető, melyik részekről melyik területekre láthatunk rá legjobban.

3.5. Látványtér történeti változásai

Ahogy már említettem a 21. ábrán megfigyelhető a látványtér folyamatos szűkülése, esetleges megnyílása. A folyamatos tájalakulással párhuzamosan megfigyelhető a területek beláthatóságának csökkenése vagy növekedése, az első időpontban például még szinte az egész terület látható legalább 1 pontból, majd a magassági adatok és a területhasználati változások miatt az 1960-as években a látható területek picivel csökkentek, főleg az alacsonyláthatóságú területek, viszont ezzel ellentétben a beláthatóság mértéke minimálisan nőtt. A mai térképen pedig már észrevehető, hogy jelentősen beszűkült, főleg területileg a mintaterület beláthatósága, mivel egyre több a beépített terület, ez főleg az északi, nyugati részen szembetűnő. Érdekes megfigyelés, a tájhasználati elemzés és a történeti látványterekből következően, hogy bár a mai napig az egyik legláthatóbb terület a tópart keleti, délkeleti része, mégis azokra a területekre koncentrálnak az újabb szabadidős tevékenységeket kiszolgáló elemek, melyek tájbaillesztettsége nem feltétlenül a legmegfelelőbb (19. melléklet).

A látványterek szűkülését a beépítések növekedése mellett leginkább a hatalmas erdőterület megjelenésével lehet megmagyarázni, valamint azzal, hogy ezek az erdők kifejezetten sokszínűek és változatosak, valamint színtezettek, ezáltal csak néhány helyen fedezhetünk fel átláthatóságot.

A látványterületek összefüggő magas és közepes láthatóságú területeit lehatároltam az egyszerűbb értelmezhetőség érdekében, a fekete-fehér képeken pedig leginkább a nem látható területek növekedése figyelhető meg.

Jelmagyarázat

Lehatárolás

Kilátópontok

- Vár
- Gimnázium
- Kálvária-domb
- Part

Láthatóság

- Sehonnán
- Alacsony (1-2)
- Közepes (3-4)
- Magas (5)

Inverz láthatóság

- Nem látható
- Látható
- Összefüggő magas és közepes láthatóság határa

M = 1 : 50 000

21. ábra : Történelmi látványtér változása

(Készítette: Kővári Nikolett (2023) adatok forrása: INT-04, INT-06)

3.6. Értékelés

A látványtér szűkülésének köszönhetően ma több olyan kritikus terület nem látható, amik jelentősen befolyásolnák a táj mai jellegét és karakterét és véleményem szerint a vízfelület miatti nyitott látvány és a takaró területek aránya egyelőre, néhány kivétellel, elfogadható, viszont vigyázni kell, nehogy olyan irányba menjen el ez az arány, ami negatív látképet eredményezhet több területen.

A vizsgálati térképen megfigyelhető, hogy a magas látványpotenciállal rendelkező területek, a tó felületén kívül, a part déli, keleti és északi területe között szinte végig folyamatos, tehát megállapítható, hogy ezek a területek nagyon érzékenyek lennének bármilyen beavatkozásra, például a déli-délkeleti erdős területen található beépülés bővülésére, hiszen látható, hogy a még nem látszó területek nincsenek messze a már látható területektől. Lényeges dolog szintén ezeken a területeken, főleg a tó keleti partján húzódó sportterületek, játszóterek és vendéglátóegységek kiemelése, melyek az itt húzódó erdősáv átláthatósága miatt szembetűnőek és zavaróak tájbaillesztetlenségük miatt, számomra kissé vásári hangulatot árasztanak (19. melléklet).

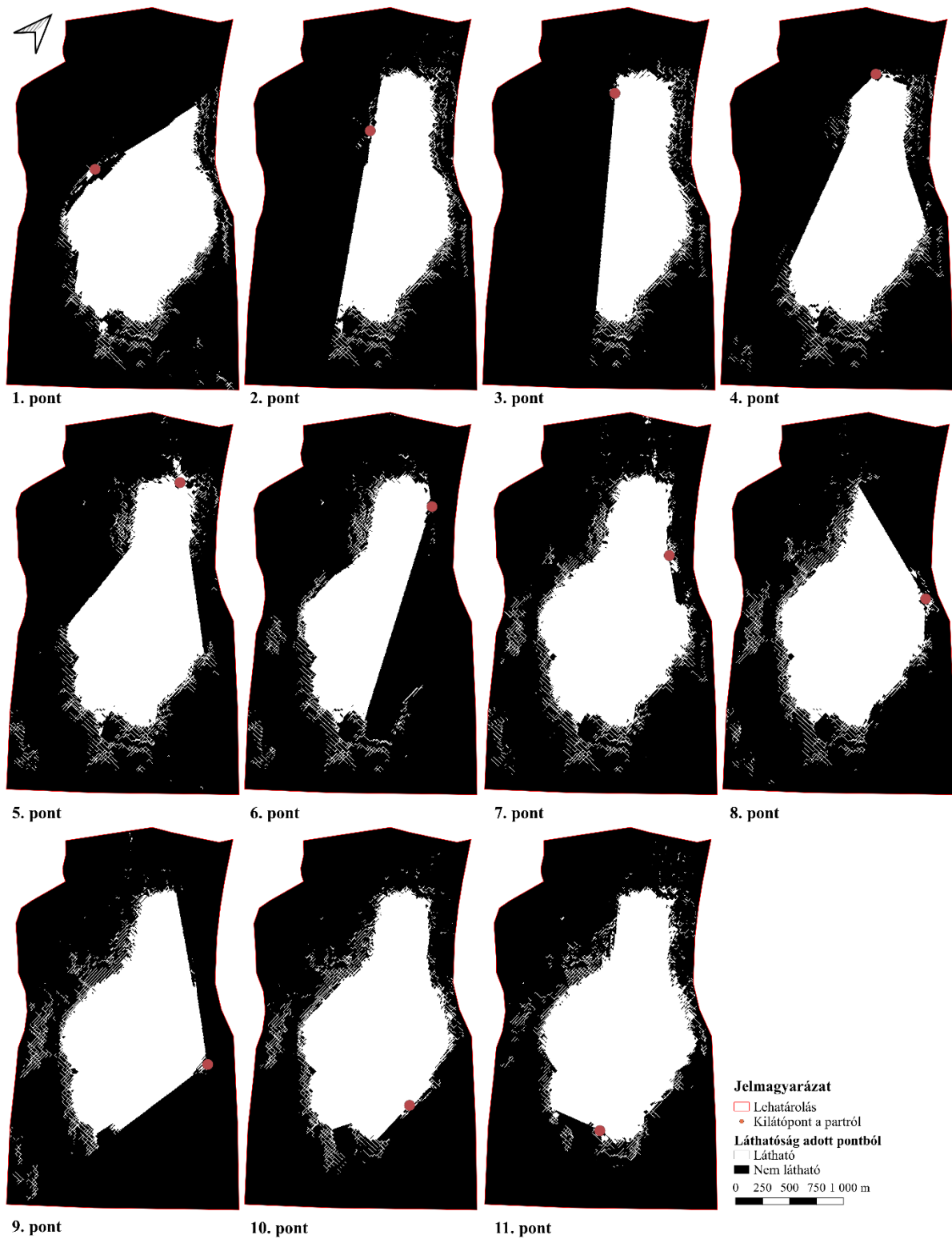
Fontos megemlíteni, hogy a történeti városmag legészakibb részén negatív jelöléssel ellátott terület is magas láthatósággal rendelkezik, ami egy nagyobb probléma (20. melléklet). A tó nyugati oldaláról egy terület kiemelendő a magas láthatóságú területek közül, a szintén negatív megjelölést kapott zöldfelület a gimnázium alatt keletre található rész, ahol egyrészt egy nagyobb területű kihasználatlan gyomos zöldfelület van, valamint a műemlékként nyilvántartott lovarda egyes pontokból nézve kitakarásra került (21. melléklet). Itt az említett problémákon kívül fennáll annak a veszélye, hogy egy oda nem illő nagyobb beruházás áldozata legyen a terület látképi szempontból.

A közepes látványpotenciállal rendelkező területek leginkább a tó nyugati oldalán figyelhetők meg, viszont ezek szinte teljes mértékben pozitív kategóriába tartoznak.

Kis látványpotenciállal rendelkeznek az erdős területek, valamint az északi-északnyugati beépített területek, ahol az értékes építészeti elemek látszódnak inkább, viszont néhány helyen fel-felbukkannak kocka alakú panelházak az újonnan épített lakótelepes, paneles területekről. Ez azért probléma, mert hiába vannak fákkal körbeültetve a házak, mégis egy visszafordíthatatlan, látképileg nem tájba illeszkedő kilátást nyújtanak (22. melléklet).

A 22. ábrán a 11, parton található pont látványtere figyelhető meg fekete-fehér színekben, ezzel jeleztem, hogy melyik területek látszanak (fehér) és melyik nem (fekete). A legnagyobb látványtérrel rendelkező pontok a hetedik és a tizedik, valamint a tizenegyedik pont, melyek

közül ugye már említettem, hogy a tizenegyes amilyen szép látványt nyújt ugyanannyira nehéz a megközelítése is (17-18. melléklet).

22. ábra: Kilátás a parton található pontokról

(Készítette: Kővári Nikolett (2023) adatok forrása: INT-04)

4. Következtetések, esetleges megoldások

Alapvetően a terület nagyrésze vagy természeti jellegű vagy műemléki védelemmel ellátott, ezek közül kivételt képeznek a nem történeti besorolással rendelkező beépített területek, valamint a városi zöldfelületek. A védett területeken ettől függetlenül bekövetkezhetnek olyasfajta változások, melyek, mint a történeti településrészen lévő paneles beépítésnél, visszafordíthatatlan tájképi problémát okozhatnak.

Az említett problémával első sorban az erdőterület olyan mértékű beépülésére gondolok, ahol már nem takarja el még az erdő szegélye sem a beépített területeket. Emiatt kiemelném, hogy habár az erdő a legfiatalabb elem a területen, mégis az egyik leghasznosabb, ezért én nagyon fontosnak tartom tájképi és természeti szempontból is az erdő szegélyeinek, színteztettségének megtartását, a minél nagyobb takarás érdekében. Ezen felül szintén releváns az erdős területeken már meglévő tájba nem illeszkedő területek körüli erdőrészek területi kiterjedésének a meghagyása, hiszen egyelőre az erdő egy a szemnek nagyon kellemes zöld falat képez a beépített területek és a parti látványterek között, de a beépülés nagymértékű terjedését már nem bírná el.

A vizsgálatok során kiderült, hogy a tó miatti nyitottság következtében a legmarkánsabb és legérzékenyebb terület láthatóság szempontjából a partvonal, amely elsősorban természetvédelemmel van ellátva, de az erdőhöz hasonlóan itt is veszélyeztető tényező például a kihasználatlan területe hasznosítása céljából történő kisebb-nagyobb beruházások, például a 6. képen bemutatott hotel látványterve erre a legmegfelelőbb negatív példa.

A műemléki és helyi védelemmel ellátott területeknél fontos a megfelelő prezentálás, ez alatt azt értem, hogy egy adott építészeti elemet, mely a városra nagy hatással volt, esetleges rossz állapota miatt ne zöldfelületi elemekkel takarjunk ki, hanem megfelelő renoválás mellett adjunk neki új funkciót, hogy ne csak kívülről lehessen megcsodálni, de például gazdaságilag is hasznos legyen úgy, hogy közben a történeti látképet erősíti. Erre a javaslatomra pozitív példa a 4. és 5. képen bemutatott növényeltávolítás a vár jobb láthatósága érdekében.

A védelemmel nem ellátott területeken a paneles beépítések miatti negatív látványt sajnos visszafordítani már nem lehet, de figyelhetünk rá, hogy a mintaterület és a település többi részén ez ne fordulhasson elő újból. Szerencsére „*Tata Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2022. (XI. 30.) önkormányzati rendelete Tata Város Helyi Építési Szabályzatáról*” című rendelet 5. mellékletének 1. C) táblázatában megtalálhatók az újonnan készülő épületekre

vonatkozó megengedett legnagyobb épületmagasságok, ahol csak nagyon ritkán vannak 10 méter feletti adatok a területre vonatkozóan.

Összefoglalás

A téma megalapozásaként elvégeztem a terület általános leírását, tájvizsgálatát, melyből szakdolgozatomhoz a legfontosabb elemek ebből a fejezetből a domborzati, táji adottságok, a vízrajz, valamint a természeti és kulturális örökségek felkutatása, majd ezek rövid leírása volt.

A tájtörténeti elemzésem és a tájhasználati változások bemutatása sikeresen megtörtént történeti források alapján, majd kijelöltem a vizsgálati térképem alapjául szolgáló elemeket, valamint a látványkapcsolatok történeti változásait is eredményesen mutathattam be a használt módszer miatt.

Felállítottam egy érték – negatív elem rendszert, melybe besoroltam a terület különböző részeit, majd meghatározott módszertan alapján látványtéri adatokat rendeltem hozzá a felosztott területekhez és így megkaptam a vizsgálati tervlapomat.

A tervlapon kívül több, a látványpotenciál meghatározásához szükséges kisebb ábrát készítettem, főként domborzati elemeket és a tájhasználatot felhasználva. Bemutattam kataszteri térképek segítségével a látványterek változásait, valamint a mai látványkapcsolatok elemzéséhez használt módszerem is sikeresnek bizonyult.

Az értékelés eredményeit alátámasztottam fényképekkel is, majd ezt követően releváns következtetéseket vontam le a különböző fejezetek egyes elemeinek összevetésével. A kutatói kérdéseimet sikeresen megválaszoltam a dolgozatom folyamán, valamint a célokat is sikerült elérnem, miszerint fontos bemutatni a tatai Öreg-tó környezetét tájképi szempontból, hiszen egy nagyon változatos és érdekes területről van szó, ami ötvözi a természet lágy szépségét a történelmi és kulturális elemek karakterével. Véleményem szerint sajnálatos lenne, ha egy ilyen történelmileg is fontos tájrész különböző okok miatt rongálódna, negatív irányba változna, és úgy gondolom, hogy tanulmányommal sikerült erre felhívnom a figyelmet.

Irodalomjegyzék

- B. Szatmári Sarolta – Kovács Emil (1979): *Tata*. Tata Városi Tanács kiadása, Tata. 108 p.
- B. Szatmári Sarolta (1979): *Tata története a honfoglalástól 1526-ig*. old. 135-184. IN. Kovács Emil szerk: *Tata története I.* Tata Városi Tanács kiadása, Tata. 240 p.
- Bendefy László (1976): *Mikoviny Sámuel megyei térképei, különös tekintettel az Akadémiai Könyvtár Kézirattárának Mikoviny-térképeire 1. kötet*, az MTA Könyvtára, Budapest. 352 p. (letölt. 2023.11.06.: http://real-eod.mtak.hu/112/1/KIADV_071.pdf)
- Dövényi Zoltán (2010): *Magyarország kistájainak katasztere*. MTA Földtudományi Kutatóintézet, Budapest. 876 p.
- Fülöp Éva Mária (2010): *Feljegyzések a halászatról*. old 107-124. IN. Fülöp Éva Mária - László János szerk: *Komárom-Esztergom megyei múzeumok közleményei 16*. Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Múzeumainak Igazgatósága, Tatabánya. 176 p.
- Kamrás Dorottya (2018): *Tata Településképi Arculati Kézikönyv*. 98 p.
- Kasza Sándor szerk (1997): *Magyarország megyei kézikönyvei, Komárom-Esztergom megye kézikönyve*. Ceba Kiadó. 746 p.
- Keller György (1979): *Tata természeti földrajza*. old. 3-20. IN. Kovács Emil szerk: *Tata története I.* Tata Városi Tanács kiadása, Tata. 240 p.
- Komárom megyei múzeumok közleményei 1.* (1968), Tata. 518 p.
- Körmendi Géza (1988): *A tatai vízimalmok*. Hazafias Népfront Városi Bizottsága, Tata. 58 p.
- Körmendi Géza (2006): *Történetek Tatáró, Válogatott tanulmányok, cikkek a város múltjáról. Tatai Krónika 1995*. 6. szám, június; 8. szám, augusztus. Argumentum Kiadó és Tata város Önkormányzata, Budapest. 300 p.
- Körmendi Géza: *Tata*. old 234-254. IN. Zoltai Dénes szerk: *Komárom-Esztergom megye*. 300 p.
- Rados Jenő (1964): *Tata*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 223 p.
- Surányi Béla (2010): *Ember, természet, kultúra*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 105 p.
- Tata Város Örökségvédelmi Hatástanulmánya*. (2021): Váti Városépítési KFT., Budapest. 120 p.

Internetes források

- INT-01 (letölt. 2022.03.21.) <https://www.google.com/maps/dir/Tata/>
- INT-02 (letölt. 2022.03.21.) <https://jegy.mav.hu/?honnan=005501164&hova=005501289&idopont=202203210000&indulaserkezes=indulas&lang=hu>
- INT-03 (letölt. 2022.03.21.) <https://www.volanbusz.hu/hu/menetrendek/megallohelyi-menetrendek>
- INT-07 (letölt. 2023.10.19.) <https://zoldkalauz.hu/geologus-kert>
- INT-08 (letölt. 2023.10.19.) <https://kunymuzeum.hu/kuny-domokos-muzeum/#%C3%A1lland%C3%B3ki%C3%A1ll%C3%ADt%C3%A1s>
- INT-09 (letölt. 2023.10.19.) <https://tataikastely.hu/kiallitas/>
- INT-10 (letölt. 2023.11.06.) https://arhiv.tata.hu/4207/oreg_to
- INT-11 (letölt. 2023.11.06.) <https://www.historicgarden.net/print.php?varos=1112&nyelv=hu>
- INT-12 (letölt. 2023.11.06.) <https://vertesszolos.hu/hu/bemutakozas/helytortenet/vertesszolos-tortenete/#1>
- INT-13 (letölt. 2023.11.07.) <https://www.worlddata.info/average-bodyheight.php#by-country>
- INT-14 (letölt. 2023.11.07.) https://mme.hu/tatai_oreg-to
- INT-16 (letölt. 2023.11.09.) https://arhiv.tata.hu/4870/miklos_malom
- INT-18 (Tata Város Önkormányzat
Képviselő-testületének 29/2018. (XII.20)
önkormányza rendelete a településké-
védelméről, 1/A. melléklet - Tata Város
helyi egyedi védett épületeinek listája,
letölt. 2023.10.05.) https://magyaryterv.etata.hu/telepulesrendezes/2017_tak/TKR_004_2022_11_30/29_2018_12_20_or_TKR_004_Tata_rendelet_2022_11_30_m_1A.pdf

Tervlapok forrásai

INT-04 (domborzatmodell, letölt. 2022.03.22.)	https://appears.earthdatacloud.nasa.gov/
INT-05 (letölt. 2021.)	http://vektor.georgikon.hu/agrsmaph/
INT-06 (katonai térképek, letölt. 2022.03.22.)	http://web.okir.hu/map/?config=TIR&lang=h https://maps.arcanum.com/
INT-15 (NÖSZTÉP, letölt. 2023.10.28.)	http://alapterkep.termeszetem.hu/
INT-17 (topográfiai térkép, letölt. 2023.04.11.)	https://geoshop.hu
INT-19 (Zólyomi Bálint (1989): <i>Magyarország potenciális vegetációtérképe</i> , letölt. 2021.)	https://novenyzetiterkep.hu/node/684

Képek forrásai

2. kép (letölt. 2023.11.12.)	https://gyujtemenyek.mnm.hu/hu/record/- /record/MNMMUSEUM2084803
3. kép (letölt. 2023.11.12.)	https://gallery.hungaricana.hu/hu/OSZKKepeslap/1434109/?list=eyJxdWVyeSI6ICJ0YXRhLXRcdTAwZjN2XHUwMGUxcm9zIn0&img=0
4. kép (letölt. 2023.11.12.)	https://gallery.hungaricana.hu/hu/OSZKKepeslap/1434189/?list=eyJxdWVyeSI6ICJ0YXRhIn0&img=0
5. kép (letölt. 2023.11.12.)	https://gallery.hungaricana.hu/hu/OSZKKepeslap/1434195/?list=eyJxdWVyeSI6ICJ0YXRhLXRcdTAwZjN2XHUwMGUxcm9zIn0&img=0
6. kép (letölt. 2023.11.12.)	https://www.facebook.com/photo/?fbid=192944822297932&set=pcb.1 92944952297919

Ábrajegyzék

1. ábra: A mintaterület elhelyezkedése országos, vármegyei és városi viszonylatban	3
2. ábra: A mintaterület lehatárolása.....	4
3. ábra: A mintaterület domborzati viszonyai	6
4. ábra: A mintaterület talajtérképe	7
5. ábra: A mintaterület potenciális vegetációtérképe	8
6. ábra: Zöldfelületi elemek a területen.....	9

7. ábra: A mintaterület természetvédelmi területei	10
8. ábra: A minta-területen található tájértékek	11
9. ábra: A vizsgált terület tájhasználati elemzésének diagramja	12
10. ábra: Vizsgált terület tájhasználat 2023.....	13
11. ábra: Az első katonai felmérés (1783) területhasználati.....	15
12. ábra: A második katonai felmérés (1840) területhasználati	16
13. ábra: A harmadik katonai felmérés (1882) területhasználati.....	16
14. ábra: 1941-es katonai felmérés területhasználati.....	17
15. ábra: 1961-62-es topográfiai térkép területhasználati	17
16. ábra: 2023-as területhasználatok	18
17. ábra: Tájszerkezet változásai diagram.....	19
18. ábra: A vizsgált felosztása a TAK alapján	19
19. ábra: Magassági adatokkal ellátott tájhasználati térképek	24
20. ábra: Domborzati modellek 3 korszakban.....	24
21. ábra: Történeti látványtér változása	27
22. ábra: Kilátás a parton található pontokról	29

Képjegyzék

1. kép: Panorámafelvétel a Kálvária-dombról	6
2. kép: Benesch Ladislaus Tata, Istállók a tó partján című festménye összehasonlítva egy 2023-as fotóval	20
3. kép: Lindenberg Adolf Tata-Tóváros. Ugron Gábor villája című képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval	20
4. kép: Tata-Tóváros. Tóparti sétány című képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval .	21
5. kép: Lindenberg Adolf Tata-Tóváros. Tórészlet című képeslapja összehasonlítva egy 2023-as fotóval	21
6. kép: Egy az Avalon Szállodalánc beruházás által közzétett látványterv összehasonlítva egy 2023-as fotóval.....	22

Mellékletek

1. melléklet: Tájértékek (műemlék, Általános műemléki védelem alatt álló épület, régészeti lelőhely, történeti kert, helyi egyedi védett épület) a területen

		A TAK által meghatározott történeti városmagon és településrészen belül helyezkedik el (199 db)		A TAK által meghatározott történeti városmagon és településrészen kívül helyezkedik el (22 db)	
Műemlék					
		Elnvezés (ha van)	Cím		
1	1	Miklós malom	Ady Endre utca 26.	19	19
2	2	Nepomucenus malom	Alkotmány utca 1.	20	20
3	3	v. Börgyár	Alkotmány utca 2.	21	21
4	4	Lakóház, volt kapucinus rendház	Bartók Béla utca	22	22
5	5	v. Kapucinus templom	Bartók Béla utca	23	23
6	6	Lakóház	Fazekas utca 62.	24	24
7	7	ún. Wagner-ház	Fürdő utca 19./A	25	25
8	8	Lakóház	Hajdú utca 15.	26	26
9	9	Lakóház	Hajdú utca 38.	27	27
10	10	Lakóház	Hajdú utca 50.	28	28
11	11	Kastély	Hősök tere	29	29
12	12	váza	Hősök tere	30	30
13	13	Lakóház	Hősök tere 6.	31	31
14	14	Lakóház	Hősök tere 8.	32	32
15	15	Ún. kis kastély	Hősök tere 9/A.	33	33
16	16	Kálvária	Kálváriadomb	34	34
17	17	Kálvária kápolna	Kálváriadomb	35	35
18	18	Komárom megyei Erdőgazdaság, v. kamalduli szerzetesház	Kocsi utca 20.		
Általános műemléki védelem					
		Elnvezés (ha van)	Cím		
36	1	Lakóház	Ady Endre utca 8.	52	17
37	2	Lakóház	Ady Endre utca 11.	53	18
38	3	Lakóház	Ady Endre utca 19.	54	19
39	4	Lakóház	Ady Endre utca 30.	55	20
40	5	Lakóház	Ady Endre utca 49.	56	21
41	6	Lakóház	Alkotmány utca 3.	57	22
42	7	József-malom	Alkotmány utca 6.	58	23
43	8	Lakóház	Alkotmány u. 10., Tópart u. 2.	59	24
44	9	Farkasházy-ház	Bercsényi utca 1.	60	25
45	10	Lakóház	Fürdő utca 2.	61	26
46	11	Lakóház	Fürdő utca 3.	62	27
47	12	óvoda	Fürdő utca 11.	63	28
48	13	Lakóház	Fürdő utca 21.	64	29
49	14	Kapu	Hajdú utca 8.	65	30
50	15	Lóistálló	Hősök tere	66	31
51	16	izraelita temető	Kálvária utca 61-63.	67	32
Régészeti lelőhely			Történeti kert		
		Elnvezés (ha van)	Cím		
68	1		Alkotmány utca 10.	78	1
69	2	Kálvária-domb			
70	3	Izraelita temető	Kálvária utca - Fekete utca		
71	4		Kocsi utca 11.		
72	5	Kossuth tér			
73	6		Kossuth tér 10/b		
74	7	Öreg-tó			
75	8	Porhanyóbánya			
76	9	Tófarok			
77	10	Vár			

Helyi egyedi védett épületek						
	Elvezetés (ha van)	Cím			Elvezetés (ha van)	Cím
79	1	Gyógyszertár	Ady Endre utca 7.	151	73	Kálvária utca 34.
80	2	Üzlet	Ady Endre utca 9.	152	74	Söréttorony (kilátó)
81	3	Üzlet-lakóház	Ady Endre u. 10.	153	75	Viztorony
82	4	"Tiszti klub"	Ady Endre u. 12.-14.	154	76	
83	5		Ady Endre utca 17.	155	77	Kastély tér 2.
84	6	Forrás ház, tóvárosi községháza	Ady Endre u. 24.	156	78	Platán kávézó
85	7		Ady Endre u. 32.	157	79	
86	8	Földhivatal	Ady Endre u. 34.	158	80	Üzlet, lakóház
87	9		Ady Endre u. 36.	159	81	Üzlet
88	10		Ady Endre u. 38.	160	82	Üzlet
89	11	Étterem	Ady Endre u. 40.	161	83	
90	12	Üzlet	Ady Endre utca 41.	162	84	Üzlet
91	13		Ady Endre utca 43.	163	85	Üzlet
92	14		Ady Endre utca 45.	164	86	
93	15	Üzlet-lakóház	Ady Endre u. 46.	165	87	Üzlet
94	16		Ady Endre utca 47.	166	88	
95	17		Ady Endre u. 48.	167	89	"köpködő" kocsmá
96	18	Üzlet	Ady Endre utca 51.	168	90	
97	19		Ady Endre u. 52.	169	91	
98	20		Ady Endre utca 53.	170	92	
99	21		Ady Endre utca 55.	171	93	
100	22		Ady Endre u. 60.	172	94	
101	23		Ady Endre utca 61.	173	95	Zenepavilon
102	24		Ady Endre utca 63	174	96	
103	25		Ady Endre utca 65.	175	97	
104	26		Ady Endre utca 73.	176	98	
105	27		Alkotmány utca 18.	177	99	
106	28		Alkotmány utca 20.	178	100	
107	29	Üzlet-lakóház	Alkotmány utca 4.	179	101	
108	30	"Deszkametsző"	Bem József utca 19-20.	180	102	
109	31	Étterem	Bercsényi utca 2.	181	103	Tatai Közös Önkormányzati Hivatal
110	32		Bercsényi utca 3.	182	104	Gyógyszertár
111	33		Bercsényi utca 4.	183	105	Üzlet
112	34		Bercsényi utca 5.	184	106	Üzlet, iroda és lakóház
113	35		Bercsényi utca 6.	185	107	Üzlet
114	36	Bláthy Ottó Szakközépiskola	Bercsényi utca 7.	186	108	Üzlet
115	37		Eötvös utca 2.	187	109	Üzlet
116	38		Eötvös utca 3.	188	110	
117	39	Lakóház	Fazekas utca 1.	189	111	Üzlet (Mázasaház)
118	40		Fazekas utca 18.	190	112	
119	41		Fazekas utca 20.	191	113	Üzlet
120	42		Fazekas utca 21.	192	114	Üzlet
121	43		Fazekas utca 22.	193	115	
122	44		Fazekas utca 23.	194	116	Diákpresszó
123	45		Fazekas utca 25.	195	117	
124	46		Fazekas utca 27.	196	118	
125	47		Fazekas utca 28./a	197	119	
126	48		Fazekas utca 36.	198	120	
127	49		Fazekas utca 44.	199	121	Ugron-villa
128	50	Fazekas utcai Iskola	Fazekas utca 47.	200	122	
129	51		Fazekas utca 55.	201	123	Üzlet
130	52		Fazekas utca 59/a.	202	124	Lakóház
131	53		Fazekas utca 59/b	203	125	
132	54		Fazekas utca 64/a.	204	126	
133	55		Fazekas utca 7.	205	127	Üzlet
134	56		Fazekas utca 9.	206	128	Üzlet, lakóház
135	57	Üzlet	Fürdő utca 1.	207	129	
136	58		Fürdő utca 5.	208	130	
137	59		Fürdő utca 15.	209	131	
138	60		Fürdő utca 16.	210	132	Gimnázium
139	61	Lakóotthon	Fürdő utca 24.	211	133	Lakóépület
140	62		Hajdú utca 5.	212	134	
141	63		Hajdú utca 6.	213	135	
142	64		Hajdú utca 11.	214	136	
143	65		Hajdú utca 12.	215	137	
144	66		Hajdú utca 22.	216	138	
145	67		Hajdú utca 30.	217	139	
146	68		Hajdú utca 34.	218	140	
147	69	kapu	Hősök tere	219	141	
148	70	Kórház (takarékpénztár)	Hősök tere 2.	220	142	
149	71	Zsinagóga	Hősök tere 3.	221	143	
150	72		Kálvária utca 8.			

2. melléklet: Panorámaképek a Kálvária-dombról

Saját kép (2023)

3. melléklet: Panorámaképek az Eötvös József Gimnáziumból

Saját kép (2023)

4. melléklet: Kilátás a vár egyik ablakából a beépített területekre
Saját kép (2023)

5. melléklet: Kilátás a vár tornyának egyik kis ablakából
Saját kép (2023)

6. melléklet: Öreg-tóra néző kilátás a vár teraszáról

Készítette: Csapó Réka (2022)

7. melléklet: 1. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

8. melléklet: 2. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

9. melléklet: 3. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

10. melléklet: 4. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

11. melléklet: 5. pont panorámaképei (második képen paneles beépítés is látható) *Saját kép*
(2023)

12. melléklet: 6. pont panorámaképe *Saját kép (2023)*

13. melléklet: 7. pont panorámaképe *Saját kép (2023)*

14. melléklet: 8. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

15. melléklet: 9. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

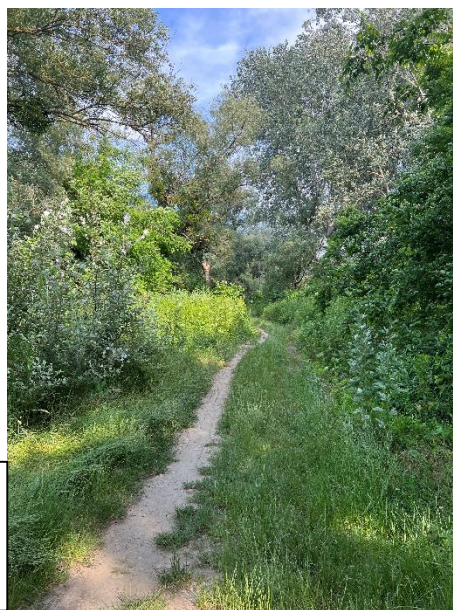

16. melléklet: 10. pont panorámaképe

Saját kép (2023)

17. melléklet: 11. pont
Saját kép (2023)

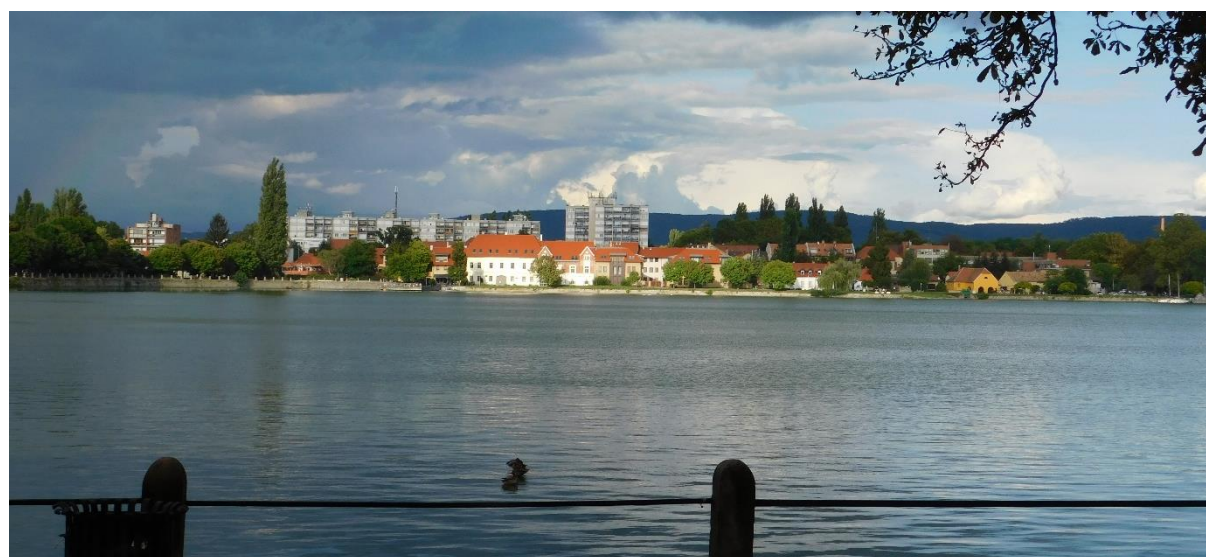

18. melléklet: 11. ponthoz vezető ösvény
Saját kép (2023)

19. melléklet: Tájbaillesztetlen vendéglátóegységek

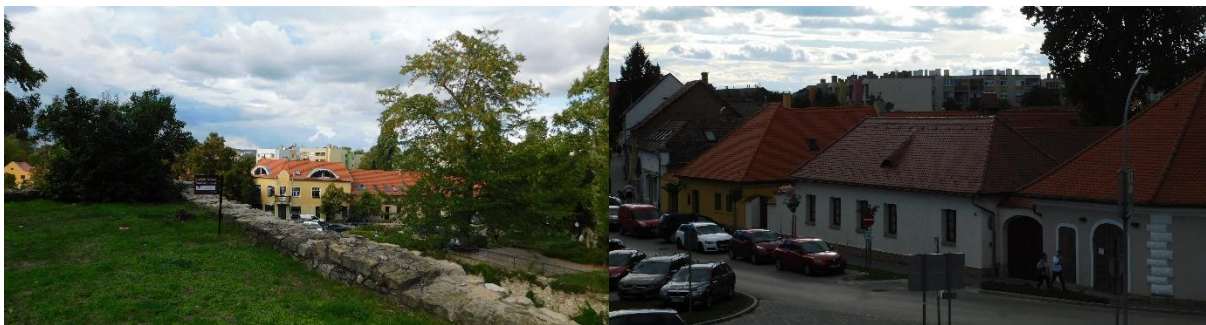
Saját kép (2023)

20. melléklet: A történelmi városmag területén található rossz látványt nyújtó beépítés *Saját kép (2023)*

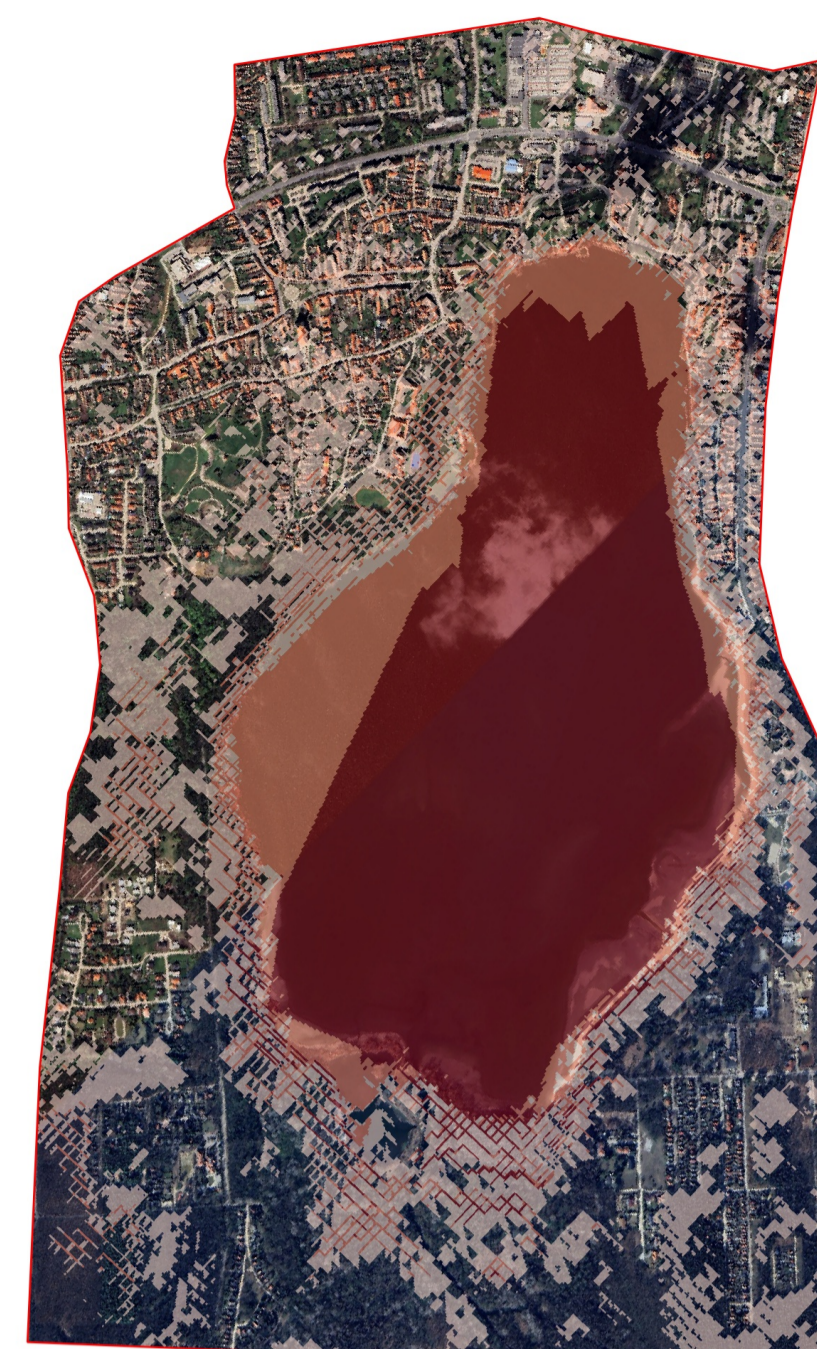
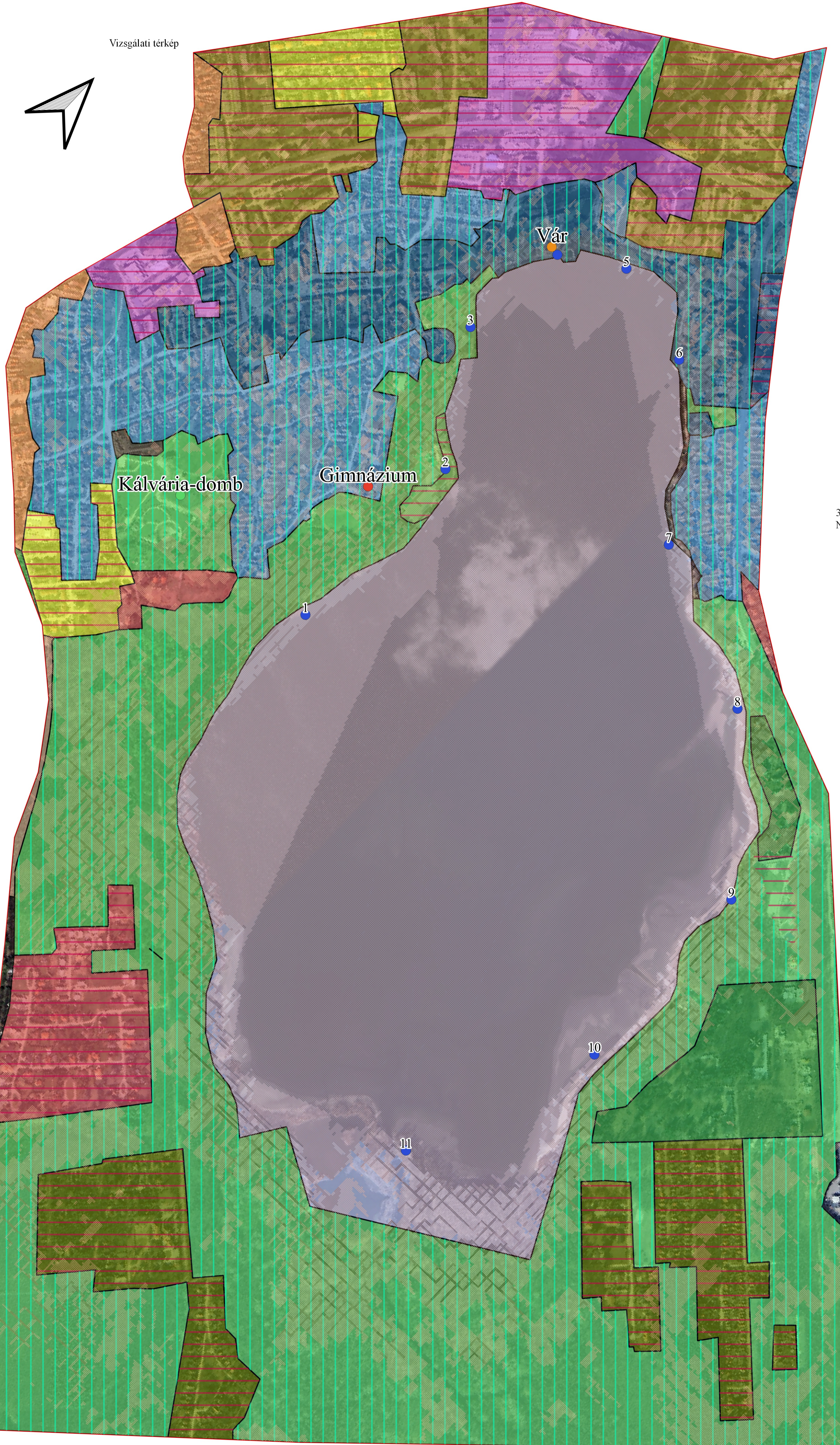
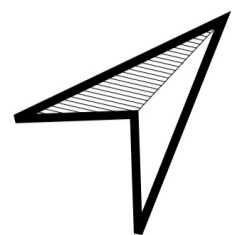

21. melléklet: A lovarda melletti negatív zöldfelület és a szemközti oldalról fotózott részbeni kitakarás
Saját kép (2023)

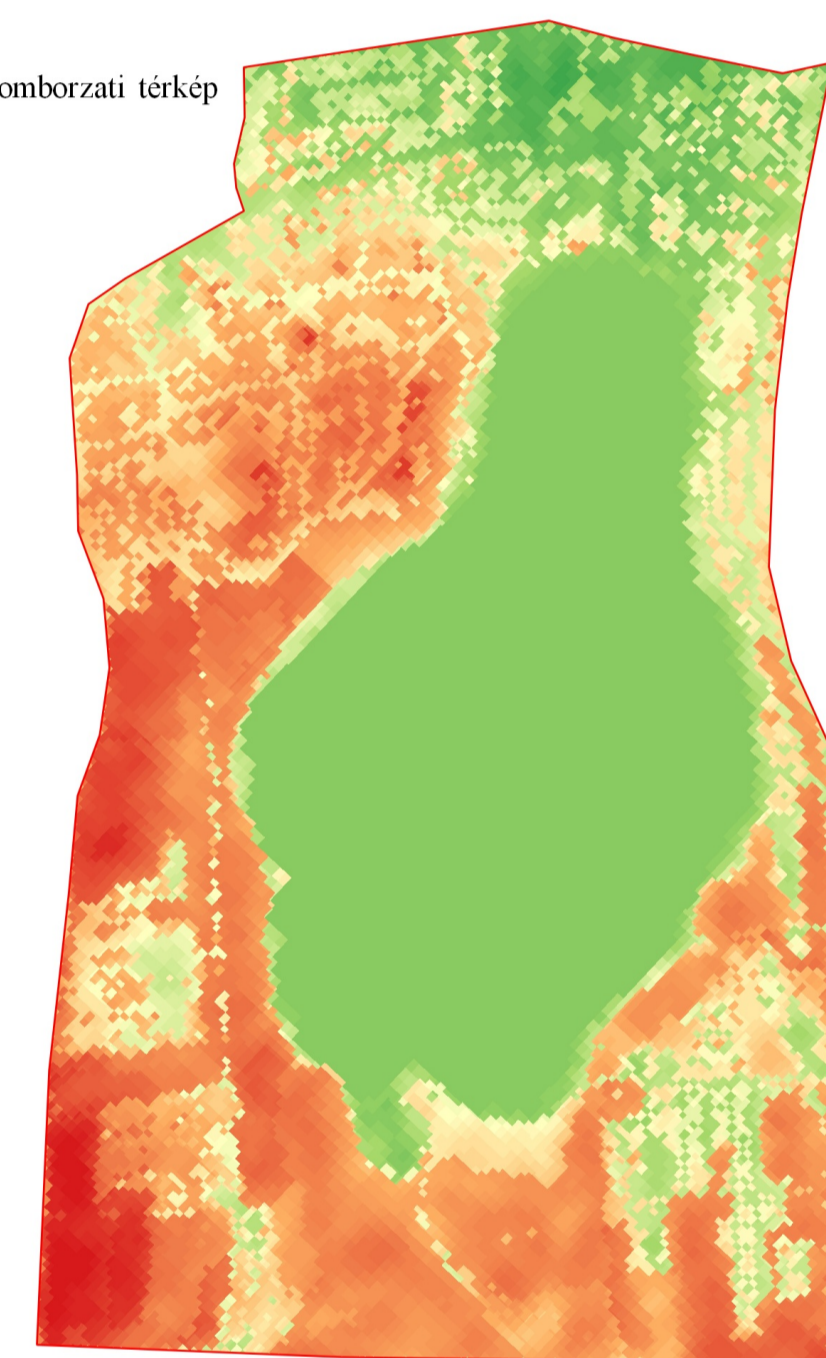
22. melléklet: Várból készült képek a negatív paneles beépítésekről

Saját kép (2022)

2. térkép: A láthatóság ábrázolása Googl Earth alaptérképen (M = 1: 20 000)

3. térkép: Magassági adatokkal ellátott domborzati térkép NÖSZTEP alapján (M = 1: 20 000)

Jelmagyarázat

Lehatárolás	Terület besorolás (Vizsgálati térkép)
Negatív	Láthatóság (2. térkép)
Schonnan
Kilátópontok (Vizsgálati térkép)
Part	Pozitív	Alacsony (1-5)
Gimnázium	TAK városrész (Vizsgálati térkép)
Történelmi városrész	Közepes (6-10)
Vár	Történelmi településrész	Magas (11-14)
Kálvária-domb	Történelmi városrészhez kapcsolódó nagyforgalmú terület	Tengerszint feletti magasság (m) (3. térkép)
Láthatóság (Vizsgálati térkép)	Kertvárosi beépítés	<115
Schonnan	Lakótelepek	115 - 130
Alacsony (1-5)	Paneles modern beépítés	130 - 140
Közepes (6-10)	Családi házas terület	140 - 150
Magas (11-14)	Üdülő terület	150<
	Gazdasági terület	
	Parkok, erdők	
	Különleges zöldfelületek	
	Átalakulóban lévő terület	
	Vízfelület	

		Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem, Tájépítészeti és Diszkrétészeti Intézet	
1118, Budapest Villányi út 35-43.		Tájvédelmi és Tájrehabilitációs tanszék	
Tájképi vizsgálatok a tatai Öreg-tó környezetében		Vizsgálati tervlap	
Készítette: Kóvári Nikolett		M = 1 : 6 000	
Konzulens: Dr. Illyés Zsuzsanna		2023. 11. 07.	

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

**6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója**

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

**a ~~záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió~~¹ nyilvános hozzáféréséről és
eredetiségéről**

A hallgató neve: Kővári Nikolett
A Hallgató Neptun kódja: FX1IQ7
A dolgozat címe: Tájékepi vizsgálatok a tatai Öreg-tó környezetében
A megjelenés éve: 2023
A konzulens intézetének neve: Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott ~~záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió~~² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

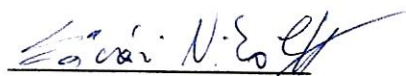
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2023 év 11 hó 11 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Kővári Nikolett (név) (hallgató Neptun azonosítója: FX1IQ7)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
~~záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót~~¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023 év november hó 06 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.